

Misjonstjeneste i Etiopia

**Gunnhild Gløkken
forteller her fra de tre
årene hun arbeidet i Beghi**

Litt om
oppveksts, bakgrunn
og misjonærliv
i Beghi, Etiopia
1974-77

Heimdal, 2023

Gutten på bildet på forsiden heter Fikado,
yngste sønn av en av vaktmennene
på området der vi bodde.

Versjon 2024

Innledning

Nå har jeg satt meg fore å skrive erindringer fra mitt liv, i hovedsak fra årene 1974 – 1977 da jeg arbeidet som misjonær i Beghi i Etiopia, utsendt av Det norske Misjonsselskap. Arbeidet var tilknyttet den evangeliske lutherske kirken ved navn Mekane Yesus som betyr «Huset der Jesus bor».

Disse «skriveriene» vil først handle om min vei til misjonærtjeneste i Etiopia, og dernest om livet der på godt og ondt. Jeg vil gi et innblikk i det arbeidet jeg bygde opp, og fortelle om enkeltmennesker jeg ble kjent med og husker speiselt godt. Det hører med å fortelle litt om folk og land, religion og kirken jeg arbeidet i. Men jeg vil også fortelle fra innsiden av misjonærlivet, hverdagen og kollegafellesskapet. Hvordan vi forholdt oss til en fremmed verden på så mange måter, og hvordan vi innrettet oss i det daglige for å gjøre det beste ut av forutsetningene.

Jeg vil også skrive litt om den politiske utviklingen i landet, som etter en tid førte til en kortvarig krig i Beghi-området. Den ble bestemmende for at NMS kalte alle misjonærene hjem.

«Skriveriene» bygger jeg på veldig sporadiske notater jeg gjorde, først og fremst når jeg hadde opplevd noe som grep meg sterkt følelsesmessig. Ellers har jeg mange minner som fortsatt sitter godt.

Bakgrunn

Oppvekst

Hvert menneske er unikt og har sin egen vei gjennom livet. Selv eneggede tvillinger har noe som gjør dem forskjellige. Jeg har gått min vei og vil starte med begynnelsen. Jeg er født under andre verdenskrig i 1944 og vokste opp på Alhusstrand i Vemundvik kommune. Mine foreldre var Ingolf og Berthe Glømmen. Jeg var den midterste av tre søstre. Da jeg var to år gammel, fikk jeg alvorlig bronkitt og var nær døden, men penicillinet hadde nylig kommet på markedet og det reddet meg.

Min far og farfar drev landhandel og poståpneri som var bygd opp av min oldefar. Mor var hjemmeværende da vi barna var små. Senere ble hun medarbeider på butikken, og de siste fire årene av sitt liv bestyrte hun posten. Foreldrene mine var arbeidsomme mennesker. Til landhandelen hørte det også med ei brygge hvor de solgte varer til landbruket i bygda og likeså fisket som ble drevet langs kysten og i fjordarmene. Det var mange tunge tak av melsekker og bensindunker. I min tidlige barndom var det også anløp av den lokale kystrutebåten. Det betinget at min far var på plass grytidlig om morgenen for å ta imot varer og post.

Han hadde vokst opp i bygda og var engasjert i mye av det som skjedde, og hadde flere styreverv. Han var en ivrig skytter og deltok på

elgjakten på høsten. Han var politisk interessert og satt noen perioder i herredsstyret og senere i bystyret da kommunen var blitt slått sammen med Namsos. Far hadde gått handelsskole og tok senere et kurs som kvalifiserte til arbeidet som poståpner.

Mor var en flink husmor og en hjemmets kvinne. Hun sørget for sunn og næringsrik mat til alle måltider i den grad matvarer var tilgjengelig. Det var lite av grønnsaker og frukt etter krigen. Men et viktig tilskudd av vitaminer fikk vi gjennom bær som ble syltet og saftet i bærseongen. Sild var en viktig del av kostholdet, og det fikk vi i form av fersk, stekt eller kokt nysaltet sild, sildekaker, spekesild eller sildesuppe. Det siste var ikke favorittretten! Iblant skjedde det at bygdas hjemmefisker banket på døra og kom med hyse han ville selge. Den ble behandlet og forvandlet til de beste fiskekaker og fiskeboller en kan tenke seg.

Hun var en mester i å bake julekaker og det var minst åtte sorter. Fattigmannen var uovertruffen. Hun var dyktig med håndarbeid, sydde og strikket det meste av klærne til oss jentene inntil vi kom i konfirmasjonsalderen og produserte mange sportsgensere med fine farger og mønstre. Strikkingen fortsatte hun med til sine gamle dager. Mor hadde gått realskolen og var derfor god å ty til når vi stod fast i lekser i matematikk eller stilskriving. Hun hadde hatt ønske om å bli lærer og søkte om opptak på 4-årig linje på Hamar lærerskole, men hun nådde ikke opp i den

store konkurransen om plassene. I stedet gikk hun i frisørlære og arbeidet på sin brors frisørsalong.

Bygda jeg vokste opp i lå inne i en fjordarm. Det er ei naturskjønn bygd, den har alt! Strand og sjø, øyer og holmer, åkrer og enger, skog og fjell – og himmel. Vi kunne glede oss over en strålende og fargerik himmel ved solnedgang, fra utsikten i huset vårt som lå litt i høyden. Fritidsaktiviteter fantes ikke, de måtte vi sørge for selv. Vi utforsket naturen og streifet rundt fra fjære til fjell i alle årstider. Minnene fra naturopplevelsene er lyse og gode.

Vi snakket ikke om tro hjemme. Kirkebesøk var primært knyttet til jula. Fra tidlig barndom har jeg en erindring om et høyt juletre fremme i kirka, fargerikt pyntet og med små stearinlys. Ved siden av raget en rund, svart og høy vedovn, og på toppen flott ornamentering. I flere år ble det drevet søndagsskole i bygda, og der gikk jeg en periode. Et år kom et midlaldrende barnløst ektepar til bygda. De var aktive kristne og startet en barneforening. Vi møtte opp der. Mannen spilte på trekkspill og vi sang, hun leste historier fra et barneblad med kristent innhold, vi hadde håndarbeid og ble oppvartet med kakao og boller. Det var en ren fryd, men det varte ikke lenge. De flyttet etter kort tid. Mine besteforeldre var faste kirkegjengere, og min farmor var med i en forening for sjømannsmisjon. De snakket aldri til meg om sin tro.

Skolen i bygda var tredelt. Der gikk vi enten annenhver dag, eller en uke på skolen og en uke fri. Vi hadde kristendomsundervisning i første time hver dag. Læreren formidlet bibelhistorie gjennom å fortelle og vise store illustrerte bilder, så vi fikk vi bra bibelkunnskap. Jeg husker spesielt en gang før påske at vi leste Jesu lidelseshistorie, og jeg ble sterkt grepet og berørt av Jesu død på korset og den urettferdighet som rammet han. Det kan ha vært i 6. klasse, og jeg hadde da fått en forestilling av Jesus som rettskaffen og god som ville alle menneskers beste.

Gjennom konfirmanttiden fikk vi en god innføring i katekismen og deler av bibelhistorien. Konfirmantlæreren vår var en eldre, godslig

prest. Vi satt som lys og sa frem salmevers, budene med forklaringer, bønnene og trosartiklene. Det opplevdes som ren skolegang, men presten formidlet varme og ekthet ved sin væremåte, og jeg opplevde at det var noe viktig han ville gi oss. Han ga alle konfirmantene et lite nytestamente. I det hadde han skrevet hilsenen «Mesteren er her og kaller på deg», fra fortellingen i Johannesevangeliet om Jesu besøk hos søstrene Martha og Maria etter at broren deres, Lasarus, var død. Jeg opplevde at ordene ble levende og talte til meg personlig. Jeg begynte å lese i testamentet og praktiserte fri kveldsbønn.

Min kunnskap og mitt kjennskap til misjon var nærmest fraværende. Vi visste at det var ei bondekone i bygda som hadde en misjonsforening, men ikke noe om hva de drev med. Men hvert år arrangerte de St. Hans-basar på «Lokalet», som gjerne ble brukt til kristelige samlinger. Der stilte vi selvfølgelig opp, hungrige som vi var på opplevelser. Distriktssekretæren i Det norske misjonsselskap (NMS), som tidligere hadde vært misjonær på Madagaskar, deltok der. Han fortalte fra arbeidet, men det han formidlet var antagelig ikke rettet mot oss som barn, og jeg har ingen erindringer om det. Vi var nok mest opptatt av å vinne ved loddtrekningen og av serveringen, smørbrød og kaker.

Imidlertid reiste Misjonsselskapet på 1950-tallet rundt med en flott misjonsutstilling, «Ut til jordens ender» som ble vist i Namsos. Vi fikk anledning til å se den, og det gjorde inntrykk. Den ble et møte med en annerledes verden ved bilder, film og utstillingsobjekter fra ulike land hvor Misjonsselskapet var engasjert.

Skolegang

Jeg gikk realskolen i Namsos. I klassen vår var det ei av klassevenninnene som var bevisst kristen og var en del av fellesskapet i Kristelig ungdomsforening. Hun ble en av mine venninner. På høsten i tredje klasse ble det startet skolelag for gymnaset og realskolen, tilknyttet Norges kristelige

student- og skoleungdomslag (NKSS), også kalt Laget. Vi var en liten gruppe i klassen som begynte å gå på møtene. Sommeren som fulgte, reiste min venninne og jeg på sommerleir i regi av NKSS på Karihaug utenfor Mosjøen. Det var en stor samling med rundt seksti til sytti ungdommer, de fleste fra Bærum. Gjennom forkynnelsen der opplevde jeg at spiren til tro som var lagt tidligere i livet, ble starten på en bevisstgjøring om å være en kristen. En av lederne på leiren var en kvinnelig misjonær som hadde vært i tjeneste på Madagaskar. Hun fortalte levende fra arbeidet. Jeg fikk litt kjennskap til hva arbeidet gikk ut på og ble grepet av tanken på de store skarer av mennesker som ikke hadde kjennskap til Jesus.

Etter realskolen begynte jeg på Bakketun folkehøyskole som var drevet i regi av Indremisjonsselskapet. Der opplevde jeg å bli grunnfestet i troen. Derifra gikk «veien» til Levanger lærerskole hvor jeg gikk på 4-årig linje. Der fant jeg min plass i Laget, som hadde mange aktive medlemmer. Det ble et viktig holdepunkt for meg.

Tiden som lærer

Jeg var en usikker nyutdannet lærer og engstelig for ikke å få arbeid. Derfor takket jeg ja til den første stillingen jeg fikk positivt svar på. Det var i ei lita bygd, Skøelv i Troms. Ei venninne fikk stilling på hjemstedet Senja og jeg trodde vi kunne holde kontakten. Men kommunikasjonsmulighetene som innebar både buss og ferje med få avganger, medførte at vi sjelden møttes. I lærerstillingen min hadde jeg hovedansvaret for to klasser som de andre lærerne ikke ønsket å ha og hvor det var vanskelig å holde disiplin. Den forrige læreren hadde sluttet til skoleferien. Jeg klarte heller ikke å holde ro. Manglende opplevelse av mestring, i tillegg til ei veldig innestengt bygd og mangel på et miljø hvor jeg kunne finne en plass, førte til at jeg bestemte meg for å slutte til jul. Jeg opplevde det som et stort nederlag å slutte.

Neste lærerstilling fikk jeg på Berg i Helgeland hvor jeg trivdes godt.

Kollegaene var veldig hyggelige og naturen var åpen og gjestmild. Det var også folket. Både i Skøelv og på Berg var jeg med i en misjonsforening. Men miljøet på Berg var også lite for en ung enslig lærer i lengden. Etter et og halvt år pakket jeg sammen på Berg og dro til Tønsberg hvor jeg tok jeg videreutdanning i pedagogikk ved Eik lærerskole. Neste stopp ble Kristiansund, hvor jeg var lærer i fire og et halvt år. Engasjementet for misjon fulgte med også dit, og jeg ble medlem i Unges misjon med kvinner på min egen alder. Foreningen var tilknyttet Det norske misjons-selskap (NMS).

Sommeren 1971 reiste jeg sammen med en av de andre medlemmene i Unges misjon på sommerstevne for ungdom i regi av NMS på Birke-land. Der opplevde jeg en entusiasme for misjon som var smittende. Jeg kjente begeistring og utfordring til å gå inn i det selv. Jeg fikk derfor en samtale med Ella Marie Follesø som var forstanderinnen på Misjonssko-len for kvinner i Oslo. Hun fortalte at det hadde vært opptak av kandi-dater til «kullet» (som det ble kalt) som skulle starte januar 1972. Men hun oppfordret meg til å sende min søknad hvis jeg kom til at det var riktig for meg. Jeg følte dragningen mot å ta det skrittet, søkte, ble opptatt og startet på skolen i januar.

Misjonsskolen for kvinner

Januar 1972 – juni 1973

Skolen lå i Collets gt. 33 i nærheten av St.Hanshaugen, i en gammel bygård på to etasjer. I første etasje var det kjøkken, dagligstue, spisestue og kontor for forstanderinnen. I andre etasje hadde vi ni elevene som bodde der hvert vårt «kryppinn», tre var gift og bodde utenfor skolen med sine ektefeller som skulle bli misjonsprester.

Vi var stort sett fornøyd med undervisningen. Alle lærerne var mannlige teologer, noen var tidligere misjonærer, en var lærer ved Menighets-

fakultetet og en annen professor ved universitetet. Han underviste i religionsvitenskap. Men vi hadde noen besøk av kvinnelige misjonærer som fortalte fra arbeidet sitt med hovedvekt på å formidle hvordan misjonærlivet artet seg på godt og vondt. Det var nyttig. Siktemålet for opplegget og undervisningen på skolen var å forberede oss for misjonærgjerningen. Den ga oss en god basis på mange måter, men vi ble lite forberedt på å skulle forholde oss til en fremmed kultur i det landet vi ble plassert. Selv om landene vi ble plassert i var høyst forskjellige, kunne vi ha fått en grunnleggende innføring i kulturforståelse. Det inngikk heller ikke i undervisningen noen form for metoder og metodikk for å dele evangeliet med analfabeter for eksempel, slik tilfellet ble for meg.

Skolen var på flere måter utdatert. Den var bygd opp som et «hjem» med forstanderinnen som «mor». Alle måltider ble inntatt ved et langbord på spisestuen. Ved øverste ende satt forstanderinnen. Hver uke skiftet vi på å sitte nærmest henne, sikkert med tanke på at hun skulle bli bedre kjent med hver enkelt av oss, forståelig nok. Skolens idegrunnlag var bygd på kristen pietistisk tradisjon.

Opplevelsen av skolen var rimeligvis forskjellig, men vi var flere som følte at det ble for innelukket og lite utfordrende miljø. Vi ble lite stimulert til deltakelse i samfunnsspørsmål eller berike oss på kulturelle opplevelser. Hvis vi ville gå ut en kveld på kino for eksempel, som medførte at vi kom tilbake etter «stegningstid» kl. 22.30, måtte det avtales på forhånd med forstanderinnen og vi fikk låne en nøkkel. (Merk! Dette er nærmere femti år tilbake.) En av elevene sammenlignet tilværelsen på skolen med «En fugl satt i bur.»

Det var en del av opplegget å delta i NMS-sammenhenger, i misjonsforeninger, barneforeninger og fester med vitnesbyrd og sang. En av elevene startet kor som alle var med i. Sang var et av innslagene på misjonssamlingene vi deltok på. Våren 1973 reiste vi på en turné nordover til Bodø og besøkte hjemsteder til flere av oss. Været slo skikkelig til, og vi hadde flotte naturopplevelser med midnattssol i Bodø, besøk på

Svartisen og båtreise en strekning på Helgelandskysten.

Plasseringen skjedde i tredje semester, og vi hadde, så vidt jeg husker, ingen innflytelse på plasseringen. Det var derfor knyttet stor spenning til hvilket land som ble bestemt for oss. Jeg ble plassert i Etiopia og var fornøyd med det.

Skolen hadde vært forut for sin tid da den ble grunnlagt i 1920 av Henny Dons som var lærer, misjonskvinne og forfatter. Hun var en betydelig lederskikkelse i sin sammenheng, og er blitt karakterisert som en feministisk pioner. Men skolen hadde ikke holdt tritt med utviklingen. Da vi startet på tredje semester, var vi tre elever som gjorde et lite «opp-rør». Vi mente at det var reaksjonært å ha en egen utdanning for kvinnelige misjonærer. Vi skrev et brev til ledelsen i NMS hvor vi argumenterte for å flytte utdannelsen av kvinnelige misjonærer til Misjonsskolen i Stavanger hvor misjonsprestene fikk sin utdanning. De andre elevene på skolen ga sin tilslutning til dette, og alle underskrev. Jeg har ingen erindring om vi fikk svar. Det tok imidlertid sju år før skolen ble nedlagt, i 1981. Da ble kvinnelige misjonærkandidater likestilt med mannlige kandidater med en sekulær yrkesbakgrunn, og gikk kurset Kristendom og misjon på Misjonshøyskolen i Stavanger.

Misjonærkall

Ja, hva skal jeg si om det temaet? Ordet kall kan gi tanker om en utvelgelse, at en er i en særstilling. Jeg tenker at begrepet tilbake i tid særlig er blitt brukt om misjonærtjeneste fordi det var et radikalt valg som medførte å reise «til verdens ende». Men forholdene er jo en helt annerledes i dag, enn da misjonærene reiste til Sør-Afrika og Madagaskar på 1800-tallet.

Vi som gikk på misjonsskolen hadde vel på en eller annen måte kjent at vi hadde fått et kall til misjonærtjeneste, men det var ikke noe tema. Ingen av oss hadde neppe fått det «i skrift på veggen», men for min egen

del opplevde jeg at det var noe Gud ledet meg inn i, så uforståelig som det enn var. Særlig fordi jeg ikke hadde vokst opp i et miljø som ga meg påvirkning i den retningen. Det hadde de fleste andre. Så jeg fortrekker å tenke på det som Guds ledelse. Men i en prosess hvor en forsøker å finne ut hva Guds vilje er, så har en jo et valg. Og en kan undres på hva som fører til de valg en tar. Jeg tenker det er sammensatt. Eventyrlyst kan være en del av det og psykologiske faktorer kan spille inn, men det er alltid «en uforklarlig rest» tilbake som er forunderlig liksom livet selv. Men i alle fall, enten en vil bruke den ene eller andre betegnelsen, så var det en styrke å kunne bekrefte for seg selv når det ble skikkelig krevende, at her er jeg fordi Gud ville det slik! For ei tid tilbake så jeg noen tok til orde for å blankpusse kallstanken igjen. Det ville bidra til en bevisstgjøring om at en som kristen tjener Gud der en har sitt arbeid, enten det er som flyver, frisør eller kirketjener. Det handler vel mye om å finne sin vei ut fra interesser og anlegg.

Misjonærinnvielse

Den 17. juni i 1973 ble jeg vigslet til misjonær i Vemundvik kirke. Kirken var fullsatt, det var første gang noen ble vigslet til misjonær i bygda.

Det opplevdes som en stor begivenhet.

På ettermiddagen arrangerte Bondekvinnelaget en fest i anledningen og bygda forsamlingshus var fylt til siste plass. Både i kirken og der, hørte det med at jeg skulle komme med

en hilsen. Til tross for prestasjonsangsten som meldte seg i tidlig alder, så «sto jeg han av» som så mange ganger senere i livet!

Språkskole i London. August til november 1973

Vi som skulle til land der engelsk var første fremmedspråk, fikk fem måneders språkkurs i London for å forbedre språkkunnskapene. Vi gikk på Abbey School som lå i bydelen St. Johs Wood. Det var en internat-skole, men det var ikke plass for alle å bo der. Jeg og en medstudent som skulle til Japan, ble innlosjert på et gjestehus kalt «House of Rest.» Navnet hadde det nok fått ut fra den tanken at misjonærer på hjemmeopphold kunne få noen rolige dager eller uker der. Vi spiste frokost og middag der, gjorde lekser og sov der, men ellers oppholdt vi oss mest på skolen.

Skolen ble drevet i regi av en Baptistkirke. Foruten språkkurs for vordende misjonærer, var det også vanlig bibelskole med studenter fra

forskjellige land. Opplegget for oss inneholdt også bibelstudium og religiøs utøvelse. Hver morgen var det andakt i kirken som var en del av skolen. Det ble på en måte en videreføring av misjonsskolen. Det var et godt miljø, hyggelige og engasjerte lærere, og selv om vi for det meste var opptatt på skolen, hadde vi selvsagt muligheter til å gjøre oss kjent med verdensbyen og benytte oss av de mange tilbudene der.

I ettertid tenker jeg at det kunne vi med fordel ha vært flinkere til. For min egen del hadde jeg problemer med å ta meg frem. Jeg var aldri sikker på retningen når jeg en sjelden gang dro til Oxford Street. Men klarte likevel å komme meg tilbake. En gang dro jeg og en medstudent fra Korea til sentrum for å gå på kino. Hva slags vurderinger vi hadde gjort med hensyn til valg av film, husker jeg ikke. De var i tilfelle ikke gode, for vi havnet på en innspilling av «Hamlet». Vi kom ut derfra ganske oppgitt over hvor uforståelig innholdet hadde vært. Så vidt jeg husker, ble det ikke flere kinobesøk. Forøvrig arrangerte skolen noen dagsutflukter til parker og noen ganger til steder utenfor byen. Da det gikk mot jul, var hele skolen på konsert i Royal Albert hall hvor Handels «Messias» ble fremført. Det var en stor opplevelse!

Etiopia

Kort om land og folk

Etiopia er et stort og mangfoldig land, det er fire ganger større enn Norge. Naturen er veldig variert, fra ørken i deler av landet og veldig fruktbart i andre områder. Det er rikt på naturressurser og med riktige metoder for landbruk, kunne landet ha brødfødt hele Afrika sies det. Det regnes som kaffens hjemland. Landet har en meget rik flora og et enestående fugle- og dyreliv.

Etiopia er et gammelt konge- og keiserrike som har røtter tilbake til omkring 1100 f.Kr., og det har en rik og spennende kultur. En regner med at det bor rundt nitti folkegrupper der med hvert sitt språk. I 1974 var antall innbyggere anslått til rundt 28 millioner. I dag er antallet kommet opp i ca. 109 millioner.

Keiserrike

Da jeg kom til Etiopia i januar 1974, var landet fortsatt et keiserrike. Keiseren het Haile Selassie I. Han regnet seg som en etterkommer etter keiser Menelik som levde ca. 1000 år før Kristus og var sønnen til kong Salomo i Jerusalem og dronningen av Saba. Hun hersket over et gammelt kongedømme man antar lå i dagens Etiopia eller Jemen. Hun var ifølge historien på besøk hos kong Salomo. Det medførte at hun fødte sønnen Menelik i etterkant av besøket.

Haile Selassie var en gammel mann på over åtti år med et sterkt ansiktsuttrykk, kortvokst og med skjegg og bart. Jeg opplevde å se han en gang, men ikke på nært hold. Han hadde sitt slott omgitt av en svær park ikke veldig langt fra NMS sitt hus i hovedstaden. En gang jeg kom kjørende på vei hjem, ble jeg oppmerksom på en svart, flott Rolls Royce i gata. Jeg kunne så vidt skimte keiseren i bilen, som selvfølgelig ble kjørt av en privatsjåfør. Folk som gikk på fortauet stoppet og bøyde seg dypt. Han ble ikke fulgt av noen kortesje, så han var nok ute i privat ærend.

Keiseren var fremskrittssvennlig og innførte reformer og gjorde en stor innsats for å utvikle landet. Han opprettet internasjonale kontakter og var blant annet på besøk i Norge i 1954 og møtte kong Håkon og kronprins Olav. De var på gjensitt i 1966.

Haile Selassie fikk bygd skoler og hospitaler og forbedret kommunikasjonen i landet, og innførte blant annet postvesenet. Men til tross for en viss utvikling og fremskritt, var misnøyen blant deler av befolkningen stor og vokste seg stadig større. Misnøyen handlet i stor grad om at keiseren og hans store familie og slekt satt som eiere av enorme jordeiendommer og rikdom mens en majoritet av befolkningen levde i fattigdom. Så det ulmet stadig kraftigere under overflaten.

Religion i Etiopia

De religiøse forholdene har vært preget av innflytelse fra forskjellige land. Jødedommen har langt tilbake i tid hatt stor innflytelse. Det er ulike teorier om når den kom til Etiopia, men to teorier går ut på at det skjedde allerede flere århundrer før Kristus. Kristendommen ble kjent rundt år 300 og islam på 700-tallet.

Etiopia hadde en storhetstid allerede rundt 500 f. Kr. i det såkalte Aksumriket. Ruiner fra denne perioden finnes fortsatt. Folket drev utstrakt handel blant annet med Arabia, Egypt og India. De første kongene og folket tilba flere guder. Både måne- og solguder ble dyrket. Særlig må

nevnes tilbedelsen av slangen Arwe, som i folkelig tradisjon ble betraktet som Etiopias første konge og skulle ha regjert i 400 år.

Dette fenomenet forekom også på den tiden jeg var bosatt i Beghi, og i de tilfellene vi ble kjent med, var det primært kvinner som praktiserte dyrking av slanger. Slangene hadde tilhold i et eget hus og der de fikk mat. Dette stod i sammenheng med at svært mange mennesker fortsatt var animister, åndedyrkere, selv om de i navnet enten var muslimer eller kristne. I denne naturreligionen spilte medisinsmannen eller åndemaneren, kalt «qalu», en stor rolle. (Åndemaneren kunne også iblant være kvinne.) Dette var en form for Satandyrkelse. Når folk kom til åndemaneren med sine problemer, som oftest sykdom, tilkalte han åndene. Han gikk inn i en translignende tilstand, og mente da å få beskjed om hva som krevdes av offer for at sykdommen skulle bli helbredet. Evangelister opplevde mange ganger å bli tilkalt for å be for mennesker som var bundet i slangedyrking eller tilbedelse av ånder. I noen tilfeller ble misjonspresten bedt om å være med i forbønn.

Jeg ble godt kjent med en kvinne ved navn Harme Beghi som kunne fortelle om dette. Hun deltok i en kvinnegruppe vi hadde i et privat hjem hvor jeg underviste i enkel søm og bibelhistorie. Harme Beghi hadde fem barn og ventet sitt sjette. Hun var ikke interessert i bibelhistorie og gikk når vi startet på det. Med tiden fødte hun en sønn som ble alvorlig syk etter få dager. Da oppsøkte hun åndemaneren som ba henne

Harme Beghi med sønnen Evangelavid.

om å bringe kaffe, korn og ei høne som offer. Han tok imot gavene, og de ble ofret på forskriftmessig vis. Men gutten døde. Etter dette bestemte hun seg for å gå til gudstjeneste, selv om mannen hennes var sterkt imot det. Han var ortodoks kristen og hadde en fremstående stilling i byen, men hun trosset han. Hun kom til tro på Jesus. Det ble begynnelsen på et nytt liv for henne og barna. Etterhvert kom de sammen med henne til kirken på gudstjeneste og begynte på søndagsskolen. Hun fikk senere et nytt barn, en gutt som hun ga navnet «Evangelavid», evangelium på oromo. Hun ble en trofast kirkegjenger.

To år etter at jeg var kommet til Beghi fikk jeg oppleve praksis av åndedyrking på ganske nært hold. Vi var på vei hjem fra en kirke og kom til en elv. Der var en flokk kvinner samlet hvor de hadde tilbedt elvas ånd. Etter noen minutter begynte de å gå i prosesjon på to rekker. De sang der de vandret, med en kvinne i spissen som forsanger. Sangen var en bønn til åndene om god avling og fred. Hvis åndene oppfylte deres bønn, ville de gi dem en sau tilbake. I hendene bar alle en stav og en bunt friskt, nyskåret gress som de ville bringe hjem. Men først ville de samles hos en av kvinnene og spise og drikke øl sammen. Deretter ville det bli fest og dans utover natta. Ved en senere anledning ville de komme sammen igjen ved elva og ofre det de hadde lovt. Fire stykker av sauene ville de kaste i de fire himmelretninger, resten ville de spise selv, drikke øl og feste sammen. Informasjonen om dette fikk jeg av tolken min, Michael. Historien om ham kommer senere.

Åndetro var vanlig også i Norge i før-kristen tid og lignende offer-handlinger ble praktisert enten ute i naturen i «hellige lunder» eller innendørs i hov.

Den etiopisk ortodokse kirken

Som tidligere nevnt, ble kristendommen kjent i Etiopia allerede i de første århundrene etter Kristus. Noen mener det først skjedde gjennom møtet mellom apostelen Filip og den etiopiske hoffmannen som det står fortalt om i Apostlenes gjerninger. Dessuten er det en sterk tradisjon for å hevde at apostelen Matteus virket i Etiopia. Men det som vel ble avgjørende for at det ble dannet en kristen kirke der, var et fönikisk skip som forliste utenfor kysten av Etiopia, nå Eritrea. To av mannskapet som var kristne, havnet i tjeneste hos kongen. De må ha vært gode vitner for kristendommen, for etter kongens ønske ble kristendommen landets offisielle religion i 332.

Den ortodokse kirken har opplevd uhyre skiftende kår gjennom århundrene, og ble i sin tid utsatt for utryddelse både av islam og jesuittene som drev misjonsvirksomhet fra den katolske kirke på 1600 tallet. Men den har overlevd. I 1974 regnet en med at rundt 40 % tilhørte kirken, som frem til revolusjonen det året var Etiopias statskirke.

Kirken har den samme trosbekjennelse som Den norske kirke, men andre i tillegg. Når det gjelder læren om Jesus Kristus, legges hovedvekten på at han var sann Gud. Den religiøse praksis er omfattende og svært regulert. Faste har en fremtredende plass, først og fremst i femti-seks dager før påske. Da er det ikke tillatt med noe animalsk mat. Før jul er det også fastetid, dessuten er hver fredag en fastedag. Det er et stort antall kirkelige festdager. Liturgien er høyt utviklet med særegen musikk. Påskens er den største kirkelige feiringen med tradisjonelle og fargerike prosesjoner. Mariadyrkelsen og helgen- og relikvietilbedelsen spiller en stor rolle. Jødisk religion har hatt sterk innflytelse, blant annet praktiseres omskjæring av guttebarn. Omskjæring av jenter er fast praksis, men det er primært kulturelt betinget. Det har medført store lidelser for jenter og kvinner gjennom uminnelige tider. I dag arbeides det mye for å få slutt på det både fra statlig hold og fra flere kirkesamfunn.

Som nevnt preger åndetroen religionsutøvelsen i stor grad. Men dette avhenger av hvor i landet en bor og hvor mye opplæring en har fått i henholdsvis ortodoks kristendom og islam. På avsidesliggende steder var det helt minimalt. I Blånildalen, hvor Mekane Yesus - kirken ville at Misjons-selskapet skulle engasjere seg, hadde ortodokse prester utført massedåp på folket. Som et tegn på det fikk de en liten messingring i en ulltråd som de

Prester holder liturgisk morgenbønn i Lalibela

bant om halsen. Der ble det ikke etablert noen ortodoks kirke. Bibelen ble oversatt til kirkespråket geez visstnok allerede en gang på 400-tallet. Men i kirken i Beghi kunne ikke engang prestene det språket. En av misjonsprestene som en periode arbeidet i Beghi, ga en av prestene i kirken der bibelen på amharisk, landets offisielle språk, og den ble mottatt med stor takknemlighet. Men det har skjedd en gradvis overgang til bruk av amharisk i gudstjenestene og på sentrale steder har det foregått en fornyelse med hensyn til liturgi og gudstjenesteliv.

Det finnes rundt 14 000 kirkebygg i Etiopia, og hovedstaden har mange med vakker arkitektur. Forøvrig må jeg nevne de berømte klippekirkene i Lalibela som ble bygget på 12- 1300 tallet. De har navn etter kong Lalibela, og det er i alt ti kirker som er hugget ut i stein. Både kirkearkitekturen og ingeniørkunsten må betegnes som enestående i verden, og står i dag på FNs verdensarvliste. Munkevesenet hadde sin storhetstid den gangen disse kirkene ble bygd. De har i århundrer bevart kirkens litteratur og kulturelle arv forøvrig. Tallet på klostre er rundt åtte hundre i dag.

Islam

Arabere forsøkte tidlig å utbre islam til nordøst Afrika, og mange muslimer utvandret til Etiopia. Det antas at islam, som før nevnt, etablerte seg i Etiopia på 700-tallet, da primært langs kysten av dagens Eritrea. Til å begynne med trodde de ortodokse lederne at Muhammeds lære var en form for kristendom. Da de fikk bedre kjennskap til læren, kom det til svære maktkamper. Landets herskere fikk beholde kristendommen som statsreligion, men islam var kommet for å bli. I 1974 regnet en med at Etiopia hadde omtrent samme antall muslimer som ortodokse kristne, 35 - 40 %. Ved avskaffelsen av statskirken i 1974, ble islam likestilt med andre trossamfunn. Også for islam gjelder det at den ofte er oppblandet med jødedom, kristendom og animisme, og fromhetslivet preges av dette. Muslimer praktiserer også omskjæring av både jenter og gutter.

Misjon i Etiopia

Evangeliske misjonsfremstøt

Fremstøt for å skape reformasjon innen den ortodokse kirke ble gjort allerede på 1600-tallet av tyske misjonærer, men det skapte strid og de nådde ikke frem. Protestantisk misjon ble senere startet av et britisk misjonsselskap på begynnelsen av 1800-tallet, men det mislyktes også på grunn av mangel på kunnskap om kirken og mangel på respekt for fromhetslivet og kulturen.

Mot slutten av 1800-tallet besluttet den svenske Evangeliske Fosterlandsstiftelsen å ta opp arbeid der. Rundt tolv år senere ble den første oromo (den største folkegruppen i landet) døpt. Han het Onesimus. Omlag tretti år senere fikk han tillatelse til å starte evangelisering i Wollega-provinsen i vest. Onesimus grunnla skriftspråket oromo. Han fikk skrevet ordbok, lesebok og salmebok på oromo. Bibelen ble oversatt på slutten av 1800. På begynnelsen av 1900 startet et tysk misjonsselskap arbeid i landet, og noen tiår senere Norsk Luthersk Misjonssamband.

Som et resultat av mange års misjonsvirksomhet fra flere land og misjonsorganisasjoner, ble Mekane Yesus-kirken grunnlagt i 1958. Etter kall fra kirken sendte Det Norske Misjonsselskap sine første misjonærer dit i 1970. Gjennom årenes løp ble det stadig grunnlagt nye menigheter. Sammen med misjonsorganisasjonene søkte de å få i stand et kirke-

fellesskap. Etter flere år med drøftinger, ble den nasjonale evangeliske lutherske kirken grunnlagt i 1958 med navnet «Mekane Yesus». Den fremtredende etiopiske teologen Gudina Tumsa var en svært viktig medspiller i prosessen. Det året hadde kirken 20.000 medlemmer. Veksten har vært enorm. I dag er den den største lutherske kirken i verden med rundt 6 millioner medlemmer.

Utreise

Den 7. januar 1974 tok jeg fatt på reisen til Etiopia. Den gikk først med fly til København. På flyplassen gjorde jeg noen notater.

«Reisen har begynt! Jeg kjenner meg rolig, er i Guds hender med mitt liv, kjenner meg forvisset om at det skal være slik det er. Er litt spent på reisen videre, tanken på flykapring og uhell streifer meg, men ber om å bli bevart fra det.»

Jeg var den eneste misjonæren for NMS som var på vei til Etiopia. Men fra Frankfurt fikk jeg følge med en gruppe misjonærer som var utsendt av Misjonssambandet og ble litt kjent med den enslige kvinnen blant dem.

Da flyet vel hadde lettet fra Fornebu, og jeg skuet ut av vinduet, så mitt øye snødekte hvite vidder som glitret i sollyset. Det gledet meg! Fra turen husker jeg ellers lyshavet under oss da vi sent på kvelden gikk ned for mellomlanding i Athen, de hyppige og gode måltidene, og ikke minst de deilige lavendelduftene fra den varme kluten vi fikk til ansiktsvask tidlig på morgenen før frokosten. Etter hvert fløy vi inn over Etiopia, og kontrasten til de snødekte fjellene i Norge ble stor der jeg speidet ut av vinduet og så brunt fjellandskap så langt øye kunne rekke. Det brune landskapet syntes uendelig. Først da vi begynte å gå ned for landing i Addis Abeba, kunne jeg hvile øynene på grønne skoglunder. Det var en lettelse!

Jeg hadde knapt sovet på hele natten, for spenningen meldte seg,

Gatebilde fra sentrum i Addis Abeba

og jeg kjente meg nærmest skjelvende innvendig da flyet landet i den etiopiske hovedstaden. På flyplassen ble jeg tatt imot av noen misjonærer med norske flagg, og så dro vi med bil til NMS sitt hus. Etter å ha kommet vel på plass, var det tid for middag. Menyen var typisk norsk, kjøttkaker! En skuffelse. Var jeg ikke kommet til Afrika? Men det ble rettet opp dagen etter. Da ble den tradisjonelle etiopiske retten servert, «indjera og wått». Indjera er ei slags svampaktig, myk lefse lagd av vann, surdeig og teff. Teff er et spesielt kornslag som kun dyrkes i Etiopia. Wåttten består av forskjellige sorter kjøtt med en sterk rødpeppersaus og gjerne en grønnsak-wått med mildere krydder i tillegg. Det sved sterkt i munnen av peppersausen, og jeg måtte tørke både nese og tårer! Jo, jeg var kommet til Afrika, mer eksakt Etiopia.

Språkskole i Addis Abeba

Det var en enorm overgang å komme fra Norge til Addis Abeba. Jeg visste lite om byen på forhånd. Jeg hadde ikke hørt noen fortelle derifra, og film om byen var ikke tilgjengelig og jeg var ikke noe bereist. Vi snakket om «kultursjokk». Det som grep meg mest, var alle gateselgerne og tiggerne. Det var hjerteskjærende å se kvinner stå ved lyskryssene med et barn på armen og kanskje to stående ved føttene, og rekke frem en hånd og be om penger. Klesdraktene deres var tydelig preget av fattigdom.

Byen syntes den gangen å være som en stor landsby selv om folketallet var anslått til en million. I dag er det tallet mangedobbelt. Bebyggelsen var ganske variert fra keiserens store palass til vanlige blokkbygninger og små hus satt opp av bølgeblikk i den fattige bydelen. Commercial bank var en prangende bygning i sentrum av byen. Gatebildet ga en avslappet atmosfære. Noen biler og busser kjørte til og fra, men folk gikk for det meste til fots. Innimellom kom en bonde som drev fram saueflokken sin på vei til markedet. I noen områder av byen kunne en kjenne en vond stank, kloakknettet var dårlig utbygd. Men byen lå vakkert til omkranset av fjell, og der var grøntområder og beplantning av palmer og store flammetrær (flamboyanttrær) med røde blomster langs hovedgaten. Addis Abeba betyr «Ny blomst» og den ble grunnlagt i 1886.

Jeg skulle bo på gjestehuset til NMS. Det tok sin tid å bli fortrolig med de nye omgivelsene og å bli kjent og falle inn i fellesskapet med de andre misjonærene, men det gikk seg til etter hvert. Bortsett fra en av misjonærene som hadde oppgaven med å ivareta gjestehuset, kom det misjonærer fra «feltet» som det ble kalt, på korte opphold.

I Addis Abeba skulle jeg gå på språkskole og lære oromospråket. Landet hadde i uminnelige tider vært dominert av amharaene, den folkegruppen kongene i landet hadde sitt opphav i, og amharisk hadde dermed blitt det eneste tillatte språket å undervise på. Myndighetene hadde nå lempet på denne bestemmelsen. Oromo ble utviklet som skriftspråk på slutten av 1800-tallet av, men noen lærebok fantes ikke inntil en tysk misjonær fikk laget en rundt midten av 1950-tallet. Den bestod av en tykk bok av stensilerte A4 ark som var bundet sammen. Bokstavene var de samme som ble brukt i amharisk, kalt fideller, og det var i alt 211 av dem. Det var som å starte i 1. klasse. Vi hadde ikke tilgang til noen form for modere hjelpemidler som språklaboratorium, og få muligheter til å praktisere språket. Fremgangen var laber. Kurset varte i fem måneder. Det var dessverre altfor kort tid til at vi kunne bruke det i arbeidet, vi ble dessverre avhengige av å bruke tolk.

Arbeidssted

Før jeg reiste til Etiopia visste jeg ikke hvilken oppgave jeg skulle ha der. Det ble bestemt av ledelsen i Mekane Yesus kirken i samråd med Misjons-selskapets representant i landet i løpet av språkstudiet. Jeg var spent på det, men fikk etter hvert vite at jeg skulle ha mitt arbeidssted i Beghi i provinsen Wollega hvor jeg skulle starte Kvinnearbeid. Så hva var det? Jeg var helt blank, og det var ingen lærebok å oppdrive om emnet. For å finne litt ut av det, oppsøkte jeg misjonæren som den gangen var leder for kvinnearbeidet i kirka med kontor på kirkesentret i hovedstaden. Hun var ganske ny i arbeidet, men hun «satte meg på sporet» og ga meg ideer til hvordan jeg kunne innhente mer informasjon. Det var en begynnelse, så her var det bare å tenke at «veien blir til mens du går».

Huset Astrid og jeg bodde i. Tatt i regntiden.

Beghi

Jeg skulle reise til Beghi i begynnelse av regntida og dit var det ingen farbar vei. Flyet var det eneste transportmidlet. Etter rutebestemmelsen skulle det gå tre ganger per uke, men vi måtte lære oss å leve med at det var høyst usikkert. Vel, flyet gikk som planlagt den dagen i slutten av mai. Flyet var et gammelt militærfly uten seter på tvers i flyet, men benker langs begge sidene. Bakerst i flyet lå pappesker, sekker, en stor taubunt, et bur med «hvite italienere» og mine to koffertar, alt hulter til bulter. Jeg var den eneste utlendingen på flyet.

Turen varte i mange timer. Det var tre mellomlandinger hvor gods ble losset av og lastet på. Jeg observerte delvis medpassasjerene og det som foregikk rundt meg. Samtidig skuet jeg ut av vinduet og sugde inn inntrykk av det grønne landskapet under oss. I slutten av mai hadde det i denne landsdelen allerede regnet noen uker og brunsvidda åkrer, marker og høyder hadde blitt forvandlet til struttende frodighet.

Men mest av alt satt jeg i mine egne tanker. Jeg hadde lagt bak meg et opphold i hovedstaden med språkkurs som varte knappe fem måneder og var på vei inn til det som ble betegnet som «bushen». Hva var det? På et vis kjentes det som en forvisning. Beghi var en liten by utenfor allfarvei med et folketall på noen tusen, men med et stort og folkerikt omland. Den lå sørvest i Etiopia mot grensen til Sudan, sytti mil fra Addis Abeba. Det var ikke kjørbar vei dit i regntida, de siste tolv milene ble da så gjørmete at selv med landrover var det ikke tilrådelig å legge ut på den ferden. En måtte i tilfelle være forberedt på å måtte overnatte i bilen underveis, for å skuffe seg ut av gjørma i dagslys – eller ved å få drahjelp av andre som hadde lagt ut på samme galeien. Vanlig telefonkontakt til ute-verden kunne en bare glemme. Byen hadde heller ikke elektrisk lys.

Flyet begynte å gå ned for landing i Beghi. Flyplassen var en lang gresslette. Folk stod i klynger utenfor for å få med seg dette høydepunktet

Hovedgata i Beghi.

av opplevelser. Da jeg kom ut av flyet, skimtet jeg raskt min kollega som raget et hode høyere over de fleste. Det var godt å kjenne henne litt fra før og ta imot hennes varme klem. Astrid, som jeg skulle dele et vertikalt hus med, var sykepleier og arbeidet på klinikken som var bygd av SIDA, svensk utviklingshjelp. Astrid tok seg greit frem med landroveren over stokk og stein, med noen rette strekninger innimellom. Misjonsstasjonen virket imponerende i størrelse med mange frukttrær som skulle gi sitroner og appelsiner, men som viste seg og aldri bli helt modne. Men stasjonen virket øde. Familien på fire som bodde der, var nettopp reist på ferie.

Den første tiden i Beghi

Storbagasjen min var forlengs ankommet, så vidt jeg husker var den pakket i to store bensintønner. Da Astrid gikk på klinikken dagen etter, skulle jeg ta fatt på å pakke ut. Men det tok sin tid, for jeg hadde ikke enda fått med meg «sjela» til dette stedet som kjentes så utrolig langt av gårde! Følelsen av å være forvist satt fortsatt i meg.

Ei uke etter at jeg var kommet til Beghi gjorde jeg noen nedtegnelser, som skjedde helt sporadisk, og der skriver jeg at overgangen fra Addis til Beghi nærmest var like stor som fra Norge til Addis. Det ble en ny omstillingsfase. Alt var nytt i den lille landsbyen, og opplevelsen den første

uka var ikke god.

«Jeg har vært på utkikk etter firfisler og andre ufysiske smådyr, det er så. Dessuten har jeg ikke følt meg trygg på de etiopierne som arbeider på tomta hos oss, jeg er ganske enkelt mistenksom. Kan jeg stole på «sabanjaen»?

«Sabanjaen» var vaktmannen på området. Det bestod av ei stor tomt med to bolighus, et for misjonspresten og hans familie, huset hvor Astrid og jeg hadde hver vår leilighet, et lite gjestehus midt på tomta og et hus hvor vaktmannen hadde sitt rom. Dessuten var det lagerplass og en garasje der.

Jeg skriver videre:

«Jeg har følt meg så gammel, har på en måte følt at jeg er blitt satt til side – på en utpost i verden.» Men hit var jeg altså kommet for å virke som misjonær! Jeg som hverken var spesielt modig eller tøff, jeg med mine depressive tendenser og søvnproblemer i blant. Og mitt «språkøre» bare sånn midt på treet. Underlig, uforståelig! Men så for å dra meg selv opp fra motløsheten som var kommet over meg, tar jeg grep.

Kirka i Beghi

«I dag måtte jeg gjøre noe for å piffe meg opp, tuperte håret, tok på leppestift og parfyme. Det hadde ikke noe særlig virkning. Men derimot hadde det en viss virkning at jeg møtte ei vakker kvinne da jeg gikk for å se til Astrid på klinikken i ettermiddag. Hun var slank og høy, glatt hud, pene ansiktsstrekk og et behagelig vesen. Jeg hadde følge med henne et godt stykke og pratet litt med henne ut fra mitt lille ordforråd. Jeg takker Gud for denne kvinnen, det gjorde meg så godt, og det visste Han sikkert.»

På min vei videre gjennom byen vakte jeg en viss oppsikt. Noen viste glede, andre reserverthet, noen barn ropte «forenji» (fremmed) etter meg, det var uttrykk for vennlighet og ønske om oppmerksomhet. Jeg kom i snakk med en kvinne som ba meg inn i huset sitt, et mørkt jordhus med jordgolv. Noen få stoler å sitte på, et skjevt bord, det var møblementet. Hun serverte meg kaffe i små kopper, kalt «sini.» Allerede på en av de første turene mine gjennom byen fikk jeg oppleve etiopisk gjestfrihet!

Kveldene var best de første ukene i Beghi. Mørket kom mellom klokken 18 og 19. Astrid og jeg tente på petromaksen/parafinlampen, koste oss med kaffe og noe til. Ingen radio, TV eller aviser. Det ga oss

Pasientkø på klinikken.

god anledning til å snakke sammen om opplevelser, inntrykk og tanker. En kveld kom en av oss på den glimrende ideen å ha høytlesning. Den utvalgte boken var «Hagemannen» av Pio Larsen. Vi leste noen kapitler hver, og det var god og adspredende underholdning. Men når jeg var kommet i seng kom gjerne spørsmålet igjen: «Hva skulle jeg gjøre her?

Tilbake til Beghi og turen til klinikken der jeg møtte den vakre kvinnen. Byen den gangen hadde en gate med husrekker på begge siden. Gatene var nedkjørt «chika» (rød jord) og husene var bygd av eukalyptusstokker, jord og halm blandet med vann, en slags sement. Takene var av bølgeblikk. De få som hadde råd til det hadde hvitkalket huset sitt. Midtveis i gaten lå politistasjonen og i nærheten Mekane Yesus kirken. Ikke langt unna lå markedet hvor folk fra omlandet kom inn og solgte sine varer. Kvinnene var i flertall, og mange hadde båret tunge bærer langt på ryggen, bunter med sukkerrør, sekker med mais, kaffe eller hva de måtte ha dyrket hjemme på sin åkersteig. Der satt de i solsteiken til det ble ettermiddag for så å ta fatt på flere timers vandring hjem.

Byen hadde noen få butikker, de var som kiosker med ett unntak. Det var stoffbutikken, der kunne en gå inn og bli ekspedert ved en disk. Postkontoret lå litt utenfor sentrum.

Det gjorde klinikken også. Den ble drevet av kirken i samarbeid med NMS. Der arbeidet normalt to norske sykepleiere, men av ulike årsaker kunne det være perioder hvor det var bare en. Det var en ansatt etiopisk «dresser», med utdanning tilsvarende en hjelpepleier. I tillegg var det to etiopiere som ble opplært til å ta mindre oppgaver av forskjellige slag. Antall pasienter pr. dag varierte veldig. I regntida da folk var opptatt med å pløye og så, var det betydelig færre enn i tørketida. Da kunne det på det meste være opp mot hundre pasienter. En stor andel var barn som led av feil- og underernæring. Nærmest daglig kom det pasienter som var skadet i slåsskamp. De hadde oftest kutt i hodet og sykepleierne fikk god erfaring med å sy slike kuttskader. Svært ofte fikk de pasienter, primært barn, som hadde brannskader på grunn av at de hadde falt i ildstedet.

Mange ganger fikk de pasienter som det stod langt over deres kompetanse til å behandle. Men med erfaring ble de temmelig drevne på å utføre diverse behandlinger. I et års tid var det stasjonært en misjonslege på en større klinikk rundt ti mil unna. Han kom på besøk omtrent en gang hver måned i tørketiden da det var farbar vei med landrover. Da ble pasienter med omfattende plager innkalt til konsultasjon. I spesielle kritiske tilfeller ble pasienter sendt til nærmeste sykehus med fly hvis familien hadde økonomiske muligheter til det. Klinikken fikk etter hvert et veldig godt ry og pasienter kom mange ganger langveis fra. De som ikke kunne gå selv, ble båret på bære av familie og slekt. Sykepleierne drev også med forebyggende helsearbeid og dro med visse mellomrom ut i distriktet og vaksinerte folk mot tuberkulose, polio, meslinger og andre barnesykdommer.

Det var vanlig at kvinnene fødte i hjemmene med hjelp av «hjelpkoner», kvinner som hadde erfaring. Ved kompliserte fødsler ble fødende ofte tatt til klinikken på bære. Men ikke sjelden kom de i seneste laget, ofte ekstra medtatt av å ha ligget på bære i flere timer. Gleden var stor de gangene de klarte å berge både mor og barn i fødselen. Jeg fikk en gang anledning til å være med på en fødsel de hadde oppgitt i hjemmet. Det var kun den ene sykepleieren, Bodil, denne gangen, som forestod oppgaven, jeg var kun tilskuer! Hun brukte sugekopp for å få forløst barnet som kom med hodet først så, vidt jeg husker, medtatt, men levende! Det var et stort under at et nytt lite vesen lå der på fødesenga, fascinerende å se at barnets hud var innsatt med en slags lysaktig «smøring»!

Byen hadde en ortodoks kirke som lå i utkanten av bebyggelsen. Moskeen lå i en mindre landsby noen kilometer utenfor Beghi. Det finnes ikke noe tall på hvor stor del av befolkningen i området som var ortodokse kristne og muslimer, man kan bare anta at fordelingen kanskje var på samme nivå som i landet forøvrig, rundt 35- 40 % på hver av religionene. Åndedyrking inngikk i religionsutøvelsen for en stor del i begge gruppene.

På feiringen av keiser Haile Selassies fødselsdag fikk jeg æren av

å være med sammen med representanter for den ortodokse kirken og muslimene og byens fremstående folk forøvrig. Det skjedde etter et par måneder i Beghi og jeg ble invitert sammen med misjonspresten. Feiringen skulle forgå utenfor guvernørens kontor. Han hadde plass i «høysetet». Noen andre i viktige stillinger hadde fått plass i nærheten der det også var reserverte plasser for oss. Vi lyttet til radiooverføringen av feiringen i Addis Abeba, men den var det ikke mulig å forstå noe av. Det gikk selvfølgelig på landets offisielle språk, amharisk. Jeg skriver i notater fra denne dagen:

«Det var litt rart å feire denne høytidsdagen sammen med etiopierne, så fremmed alt er – som i en annen verden. På den ene benkeraden foran guvernøren satt representanter for den ortodokse kirke i sine fargerike festdrakter. På den andre siden representanter for muslimene kledd i hvitt og med hvit kalott på hodet. Da keiseren hadde avsluttet sin tale i radioen, ble den slått av. Da tok de ortodokse prestene oppstilling og begynte å messe. Deretter holdt en av dem en tale på geeze til ære for keiseren. Talen ble oversatt til oromo.»

Det må understrekes at det alltid har vært tette bånd mellom den ortodokse kirken og keiserdømmet.

Oppstart av kvinnegrupper

Det ble ansatt en tolk for meg, en ung mann som het Michel. Han var virkelig et funn! Sammen planla vi oppstart av kvinnegrupper knyttet til de fire menighetene som var etablert på det tidspunktet. Vi ble møtt med åpenhet i menighetene der vi fremmet våre for-

slag. I løpet av de første månedene i Beghi hadde fire grupper fått sin spede begynnelse. Men jeg trengte mer kunnskap om hva undervisningen skulle gå ut på.

Jeg hadde fått noe undervisningsmaterieell fra kvinnekonsulenten ved hovedkontoret for kirken i Addis, men det var ganske begrenset. For å lære mer, fikk jeg innvilget en tur til Misjonssambandets felt i Sør-Etiopia, for å se hvordan en erfaren misjonær der drev arbeidet og lære av henne.

Besøk i Dilla i Sør-Etiopia

I oktober reiste jeg til Dilla hvor en eldre misjonær, Olga Handeland, hadde sitt virke. Hun var utsendt av Norsk Luthersk Misjonssamband. Fra dette besøket gjorde jeg noen utførlige notater:

«I går morges gikk jeg ut med Olga Handeland til en menighet en times gange herifra. Kirken var en vanlig bambushytte, litt større enn vanlig og med bambusgulv. På formiddagen hadde hun undervisning for kvinnene. Det var ikke så mange som kom, men etter hvert ble det sju. Hun underviste i bibelhistorie, kostlære, hygiene og litt enkel matlaging, eggerøre og barnegrøt. Matlagingen demonstrerte hun i en av hyttene, og barna fikk spise.

Da undervisningen var over fikk vi servert mat, en ny rett for meg, kalt «vasa», en sagmugglignende masse laget av falsk bananplante og harsknet smør. Den første munnfullen var vond, men det gikk bedre etter hvert. Som drikke fikk vi surmelk, og den var velsmakende.

Da vi hadde spist, gikk vi av gårde til ei hytte et stykke unna hvor det skulle være husmøte. Nydelig landskap, dype daler, høye åser, frodig og grønt overalt. Etter en bratt nedstigning nærmet vi oss hytta, og da hørte vi sang derifra. Den var full av folk, men de gjorde plass til oss, og flere kom i etterkant. Etter tale og sang ble Olga og jeg oppfordret til å komme med hver vår hilsen, og de ville vite hvem jeg var. Det var godt å være der og oppleve det kristne fellesskapet til tross for alt det fremmede og uvante.

På kvelden var det møte i kirken hvor Olga viste lysbilder og fortalte

om Abraham. Evangelisten knyttet en kort andakt til det. Og så ble det sunget - og det var godt å lytte til sangen.

Etter møtet varmet vi oss ved bålet i huset til evangelisten. Vi fikk igjen servert vasa og surmelk, og det fikk vi også da vi kom dit hvor vi skulle overnatte. Sammen med familien på fem satt vi rundt bålet, varmet oss og tok imot ny servering. Der fikk vi kokt egg til «vasaen».

I rommet stod dyrene deres også, to hester og ei ku. Kua drøvtygget og hestene gomlet høy – det var riktig stemningsfullt, ja, det var det faktisk på sin måte. Før vi skulle gå til køys, vasket mannen i huset føttene våre etter gammel skikk, men ganske overraskende! Han hadde varmt vann, gnudde og gjorde grundig og godt arbeid. Så krøp vi fullt påkledd ned i soveposene våre, husfolket satt fremdeles ved bålet og spiste opp resten av maten.

Sengene vi lå på stod like ved bålet, og jeg kunne ikke annet enn å le for meg selv da Olga fortsatte å snakke med mannen en liten stund etter at vi hadde lagt oss. Tenkte på hvordan vi har det hjemme i Norge, det ble noe komisk med den store forskjellen. Men til tross for alt det uvante sov jeg godt. Var våken noen ganger, hørte dyra røre på seg, gamle mer høy og gjøre sitt fornødne på golvet! Men det var noe varmt og trygt ved å ha dem der også. Pussig!

Husfolket stod opp ved sjutiden og gjorde opp varme og kona laget mat. Vi fikk vann til å vaske ansikt og hender med, deretter frokost som heldigvis bestod av maiskake som var stekt på bålet, ikke «vasa». Dessuten ristet mais og kaffe. Gjestfriheten var upåklagelig. Det var en rik opplevelse. Så godt å være i et miljø hvor menneskene har tid til å sitte ned og prate.»

Fortsettelse av kvinnearbeidet i Beghi

Denne perioden var en tid for innhenting av erfaring andre hadde gjort i kvinnearbeidet, og føringer for hvordan arbeidet skulle legges opp. Ved

Kvinnekontoret ble det startet utarbeidelse av retningslinjer for arbeidet og dessuten undervisningsmateriell. Jeg oppsøkte også noen andre relevante steder og var blant annet i kontakt med et katolsk senter hvor de hadde laget noen strålende, enkle plansjer med illustrasjoner til bibelhistorier. Så jeg fikk etter hvert et bedre grunnlag for å starte nye grupper. Ved å ha kommet godt i gang med arbeidet, gikk Beghi fra å oppleves som verdens ende til verdens sentrum!

Arbeidet hadde flere siktemål. I et land hvor kvinnen ble sett på som mindre verdt enn mannen og undertrykt, var det av stor betydning bare det å gi kvinnen spesiell oppmerksomhet. Det i seg selv var med på å løfte frem hennes verd, som var en av målsettingene. Det ble også lagt vekt på å bevisstgjøre kvinnen på det åndelige planet. Bibelundervisning var derfor grunnleggende, slik at de fikk hjelp til å vokse i kristen tro og liv. Samtidig vekke dem til ansvar for menigheten, til å dele arbeid og oppgaver med mannen.

Dernest hadde arbeidet en klar sosial karakter. Det ble gitt undervisning som skulle hjelpe kvinnene til å bedre levesettet i hjemmene. Dette var siktet inn mot de som var analfabeter, og i 1974 regnet en med at det var 99% av kvinnene i landet. Så foruten undervisning i bibelhistorie, håndarbeid og hygiene som jeg satset på i starten, ble dette etter hvert utvidet til også å gjelde mor- og barnestell, kostlære og forebygging av sykdom. Til disse teamene hadde jeg fått skaffet tilgjengelig undervisningsmateriell fra kirkekontoret i Addis Abeba. Med tiden arrangerte vi todagers kurs i tilknytning til noen menigheter. Det ble tatt vel imot. Mange av deltakerne, særlig de yngre, hadde ikke tidligere hatt kontakt med kirken.

Dessuten fikk jeg introdusert noen nye grønnsaksorter, gulrøtter, hodekål og rødbeter. Frøene kjøpte jeg i Addis, og tilbake i Beghi underviste Michael en kort periode tre av gruppene om hvordan de skulle dyrke disse grønnsakene. I samarbeid med kvinnene ble det lagd en liten demonstrasjonshage ved starten av regntiden. Så fulgte de utviklingen til

frem til de kunne høstes. På dette området var kvinnene meg overlegen! Jeg fikk også lagd en liten grønnsakshage. Det spirte opp, men noe gikk galt, jeg tror ikke en eneste gulrot ble fullmoden! Men på markedet en tid senere møtte jeg kvinner som hadde kjøpt frø og som satt der og solgte grønnsaker! Så grønnsakdyrking forstod de seg bedre på en meg. Det var i grunnen en god opplevelse. De hadde jo erfaring med å dyrke en type bladgrønnskål og løk, mais og forskjellige kornslag. Ved noen anledninger når jeg ble invitert på et måltid til en av kvinnene, hendte det at jeg fikk servert «alitsjawått», en grønnsakrett med gulrøtter og hodekål!

"Jeg ville heller ha vært et esel enn en kvinne" sa en etiopisk mann en gang.

Ja, selvfølgelig hadde kvinnene der til tross for analfabetisme, kunnskap om mange ting vedrørende husholdet, matlaging og jordbruk. Men grunnleggende viktig kunnskap om stell av barna var en stor mangel. Det medførte at spedbarnsdødeligheten var svært høy. Det skyldtes jo også mangel på vann og kunnskap om hygiene. Dessuten var noe av tankegangen knyttet til overtro og feilforestillinger. For eksempel gjaldt det felling av tenner. I undervisningsmateriellet om mor- og barnestell var en leksjon viet dette temaet. I følge en gammel forestilling mente de at den første hjørnetannen som kom til syne var farlig. De mente at den ville

forårsake sykdom. Derfor praktiserte de å fjerne den allerede når toppen av den kom til syne. Noen mente også at det var mark. Så det ble advart mot å gjøre dette av flere grunner, det kunne blant annet sette seg bakterier i såret.

Som før nevnt var tolken min, Michael, av uvurderlig hjelp i arbeidet. Han var genuint interessert i å bedre kvinnens posisjon og liv. Vi bestemte at det i noen grupper skulle gis leseopplæring, og jeg fikk skaffet nødvendig undervisningsmateriell.

Mikhael underviser i lesing.

I tilknytning til en menighet opprettet vi en gruppe hvor vi særlig la vekt på leseundervisning i tillegg til bibelundervisning og håndarbeid. Michael var kjent i dette området og gikk på besøk i hjemmene og klarte å overbevise foreldrene, primært faren, om viktigheten av at jentene fikk lære å lese. Denne gruppen bestod bare av jenter i alderen ti til tolv-tre-tten. Etter et at de hadde lært å lese, ønsket de mer lærdom. Gruppen ble oppløst, og de av jentene som fikk tillatelse hjemme, begynte på den statlige skolen!

Etter hvert fikk jeg en kvinnelig medhjelper i arbeidet, Tauabetch Taferra. Hun hadde seks års grunnskole, hadde gått bibelskole og hatt et kort kurs i «home-economics» (noe tilsvarende husmorskole). Hun hadde egne undervisningsbolker på samlingene. Hun var gift og ble etter et års tid fullt opptatt av å stelle eget hjem og barn. Men litt senere ble det ansatt to unge kvinner i 18 – 20-årsalderen som begge hadde fullført 12. klasse så vidt jeg husker. Jeg satte dem inn i arbeidet, og etter hvert dro de ut på egen hånd til plasser hvor jeg hadde opprettet grupper. Da fikk jeg anledning til å besøke stedet hvor nye misjonærer, en misjonsprest med familie

var blitt stasjonert. Der var jeg i to uker og hadde kurs i menighetene som var opprettet. Undervisningen av kvinner begynte å bli kjent rundt om og ble etterspurt på nye steder, men kapasiteten var begrenset. Det var også midlene som synoden (bispedømmet) hadde budsjettert arbeidet med, så den ene av de to medarbeiderne måtte slutte etter en tid. Men hun led dessuten av hjemlengsel, for byen hun kom fra lå ganske langt unna Beghi. Den andre ble

Tauabetch underviser.

igjen, men ikke særlig lenge. Hun het Rediate og var en særskilt vakker ung jente med et behagelig vesen. Hun ble nok ettertraktet av unge menn og inngikk et forhold til en lærer på en av kirka sine skoler. Det resulterte i at hun ble gravid og da reiste hun hjem. De to giftet seg etter en tid. Jeg gjorde ikke flere forsøk på å ansette en kvinnelig medarbeider.

Jeg hadde ikke tatt sertifikat da jeg reiste til Etiopia. Kollegaene mine hadde selvfølgelig det. Vi hadde to Landrovere som vi disponerte, den ene av misjonspresten og den andre av sykepleierne.

Jeg gikk dermed til fots sammen med Michael til de forskjellige stedene for undervisning. Bortsett fra Beghi by, var det fra fire til seks kilo-

meter å gå en vei. Det kunne ta på i solsteiken, og jeg var ikke flink til å beskytte meg hverken med solkrem eller solhatt. Det vakte en viss oppsikt hos folk vi passerte at jeg en «forendsji» kom til fots, så det falt noen kommentarer på det. Imidlertid kom ideen om å skaffe meg et muldyr opp etter en tid. Jeg var ganske tvilende, men ville prøve. Det var ikke snakk om å få rideopplæring dessverre. Men muldyret var fredsælt, og vi gikk godt overens. Det gikk i gangfart, og Michael trådte trofast ved siden.

Et av de stedene som lå lengst unna het Kobbere. Det var en liten landsby. Sjefen der, kalt Abba-korro, deltok aktivt i menigheten, og kona kom til kvinnegruppen vi etablerte. De var svært gjestfrie. Når samlingen var over i kirken, inviterte hun oss alltid på kaffe med ordene, «bona duga», som betyr kom og drikk kaffe. Det gjorde vi gjerne før vi tok fatt på hjemturen. Serveringen bestod av indjera, noen ganger kokt mais eller kokte

søtpoter og kaffe til. Kaffen var ofte tilsatt krydret smør. Det vendte en seg til. De hadde et romslig hus bygd av «chica», men de hadde ikke hatt anledning til å hvitkalke veggene, men de var delvis «tapetsert» av avisen Dagen eller Vårt Land som de hadde fått av en av misjonærene. Det var alltid hyggelig å være hos dem, til

Hanna spinner bommulstråd

tross for at jeg for det meste måtte bruke tolken for å kommunisere med dem. Det var helt nødvendig å ha han med i undervisningen, men det ble fort en «sovepute» for meg i sammenhenger der jeg kunne ha utviklet språket i enkle samtaler.

Kona, Hanna, i huset var en flott kvinne og mer modig enn de fleste. Hun ble den første kvinnen i Beghi som ble valgt inn som menighetsråds-medlem!

Kvinnesamling

Etter bortimot tre år med etablering og undervisning i kvinnegrupper i Beghi distrikt, kom vi på den tanken å invitere alle gruppene til kvinnesamling i kirken i Beghi by. Det ble en stor og minnerik dag. Kirken rommet kanskje rundt 150 mennesker og den fyltes til siste plass og vel så det. Mange menn møtte også opp, for dette var noe nytt og en stor begivenhet. Kvinner i menigheten hadde tatt på seg å lage mat. Det eneste jeg husker av programmet, er at jeg fortalte historien om den samaritanske kvinnen og viste lysbilder. Det var en happening i seg selv!

Det var ikke vanlig å gi «Ordet fritt», men etter undervisningen steg en kvinne frem på talerstolen og begynte å snakke. Det var nærmest en sensasjon, der var jo til og med menn til stede! Kvinnen fortalte fra livet sitt om sykdom og bundethet til åndene og praktisering som åndemaner. Hun hadde blitt satt fri ved å ta imot Jesus og avsluttet med å understreke at han er den sterkeste, han hadde seiret over den trelldommen hun hadde opplevd å leve i. Hun snakket sterkt og overbevisende og utviste et stort mot. Det gleder meg å tenke på den dag i dag.

Privatlivet i et fremmed land

Boforhold

Huset jeg bodde i var en vertikaldelt tomannsbolig. Det var bygd av stokker fra eukalyptustrær og en «sement» lagd av jord, halm og vann. Det var kalket hvitt. Huset hadde en gang, et lite vaskerom, kjøkken og stue. På vestsiden var det en veranda. Utsikten fra stuen var strålende, særlig i regntiden når planter og skog stod grønne. I det fjerne så jeg fjelltopper reise seg. Foran huset var det en ganske stor plen og der blomstret to julestjernebusker når tiden var inne for blomstring. Stuen hadde to vinduer og var gjennomlyst, bra møblert med skrivebord, salongbord, en rød sofa, to lenestoler og spisestuemøbler.

På kjøkkenet var det en gassovn, det vennet vi oss til. Vi hadde vår egen vannkilde på området og det var kaldt vann i springen. Drikkevannet måtte kokes og filtreres før vi kunne drikke det. Innenfor kjøkkenet var det et spiskammers. Der oppbevarte vi maten vi hadde proviantert på supermarkedet i Addis Abeba. Det var mest hermetikk, mel, margarin og tørrmelk på store bokser. Løk, sitron, bananer, krydder, rå kaffe og teff fikk vi kjøpt på markedet, oksekjøtt og høner hos slakteren.

På vaskerommet var det en liten vask med kaldt vann. Dusjing og hårvask måtte begrenses til en gang for uka. Det var et dusjuttak på badet, men ikke med tilgang på vann. Røret på dusjen gikk ut på veggen og var

satt i forbindelse med en halv tønne. Den var satt på et stillas. Når vi skulle dusje, fylte hushjelpen vår tønne med en bøtte lunkent vann ved å klatre opp stillaset. Vi måtte være raske med å vaske håret, ellers kunne vi stå der uten å ha fått skyllet ut alt skummet.

Til de to leilighetene hørte det til et uthus med to rom. I det ene som bare hadde tre vegger, var det en vedkomfyr hvor hushjelpen kokte vann, vasket klær, stekte brød, slaktet og rensset hønene som iblant var hovedingrediens i middagen. Fra vedkomfyren hentet hun kull til strykejernet når klesstryking var et av dagens gjøremål. I det andre rommet på uthuset var det do. Golvet var lagd av sement med et hull midt på hvor vi gjorde vårt «fornødne».

Hushjelpen jeg hadde den første tiden, en ung gutt, hadde fått god opplæring hos en annen misjonær som reiste hjem for et år. Han fikk senere arbeid på klinikken. Etter noen år der fullførte han videregående skole, studerte så farmasi og driver i dag apotek i Beghi. Jeg ansatte da ei jente som kom til undervisning i jentegruppen jeg hadde i en liten landsby nær Beghi. Henne måtte jeg lære opp selv, men hun var lærenem. Det inngikk også i oppgavene til hushjelpen å forta alle innkjøp på markedet.

En kveld jeg hadde vært på min siste dotur den dagen, hadde jeg fått slangebesøk. Da jeg kom inn ytterdøra, så jeg den bukte seg fra vaskerommet og inn på stua. Jeg hylte og sprang ut, og fikk tak på misjonspresten som på det tidspunktet bodde i leiligheten ved siden av. Han kom fort inn. Til alt hell hadde misjonæren som bodde der før meg, satt et spyd på badet som jeg hadde latt stå. Det kom nå til sin nytte. Slangen var knappe meteren og svart, og den hadde antagelig kommet inn på grunn av at jeg ikke hadde lukket ytterdøra ordentlig da jeg gikk på do. Det ble så som så med søvn den påfølgende natten. Dagen etter så Michael den og konstaterte at den var ufarlig.

Kollegafellesskapet

Da jeg kom til Beghi, fikk jeg først som nevnt Astrid som nabo. Vi fikk et godt fellesskap. Hver søndag morgen spiste vi frokost sammen, med kokt egg som etiopiere flest bare spiste ved sjeldne anledninger. Forøvrig bestod frokosten vår av kaviar og kanskje gaffelbiter, ost og marmelade. Dessuten en malariatablett. Astrid kommenterte ofte frokosten med å si: «Vi rike har det godt, jeg ville ikke ha vært fattig for noen pris!»

Vi brukte petroleumslamper i husene våre. Men det var installert et aggregat på tomta som primært pumpet vann. Men onsdag og lørdag hadde vi den luksusen at vi fikk lys i taklampene våre, skjønt det var ikke alltid at aggregatet virket, det måtte stadig nye reparasjoner til.

Misjonærfellesskap behøver selvsagt ikke å «være noen dans på roser». Men jeg opplevde at vi hadde et greit fellesskap. Det hendte at det oppstod konflikter, men det løste seg. Men i ettertid ser jeg for min egen del at jeg var usikker og lite erfaren med å snakke ut om noen sårbare spørsmål som oppstod. Forholdet mellom enslige kvinnelige misjonærer og ektefeller til misjonsprester kunne være en kilde til problemer. Misunnelse kunne slå inn overfor de enslige misjonærene som hadde sitt selvstendige, definerte arbeid, mens de selv kunne oppleve seg som et «vedheng» til mannen, selv om deres rolle var av stor betydning. Mange skaffet seg imidlertid oppgaver på eget initiativ. På den annen side kunne selvsagt den enslige misjonæren være misunnelig på kona som hadde mann og barn. Noen ganger kunne kanskje kona synes at samarbeidet mellom hennes mann og en enslig misjonær ble for tett. Sånn er livet.

For det meste var vi to enslige misjonærer og en misjonsprest med familie i Beghi. I perioder var det to sykepleiere på klinikken. Vi var opptatt på hver vår kant i løpet av uka, men vi hadde en samling på onsdagskveldene med samtale og bønn. På lørdagskveldene inviterte vi på omgang til hygge og god mat. Eggsuffle var populært! Det var en regel

å kle seg så godt en kunne, det lå mentalhygiene i det å gjøre seg fin for seg selv og andre. Søndag ettermiddag kunne det hende at vi kom sammen til kaffe.

Besøk av andre mennesker var til stor berikelse. Besøkene kunne være av forskjellig slag. En antropolog som kom for studier, en misjonsvenn fra Norge eller noen fra ledelsen i NMS, misjonærkolleger, de fleste norske, men noen ganger tyske, svenske eller amerikanske. Men det var sjeldne besøk. Ingen reiste uten grunn til vår utpost i verden. De gangene det skjedde fikk vi nye impulser. Impulser fikk vi jo også fra etiopiere, men det var på et annet plan. På grunn av et svært lavt utdannelsesnivå i området den gangen, hadde de annen referanseramme som gjorde det vanskelig å samtale og utveksle meninger om ting og tang. Kontakt med misjonærer på andre steder var mulig hver morgen til et bestemt tidspunkt gjennom radiotelefonen. Den ble primært brukt til samtaler og beskjeder angående arbeidet.

Vår kontakt med verden utenfor Etiopia ble opprettholdt gjennom postgangen. Det skjedde i den grad ruteflyene til Etiopia Airlines ankom Beghi i tråd med den oppsatte planen. Da jeg kom til Beghi var det tre flyvninger per uke, mandag, torsdag og lørdag. I juli har jeg skrevet til mine foreldre. *«Det har i det siste blitt foretatt noen reguleringer i flytrafikken, og her er torsdagsflyet innstilt.»* På et eller annet tidspunkt ble flyet på mandager innstilt også, da var det bare lørdag igjen. Det kom som regel midt på dagen. Når tiden nærmet seg, gikk vi og lyttet etter flydur! Men noen ganger var flyet forsinket og ventetiden kunne bli lang, desto større var gleden og lettelsen når vi så flyet i det fjerne. Det medførte en bunke gamle aviser å pløye igjennom og i beste fall noen brev. Stor var skuffelsen de gangene flyet uteble.

Savn og tannlegebesøk i Addis

Jeg famlet meg mye frem i oppstarten av arbeidet, men opplevde det etter hvert utfordrende og spennende. Åpenheten i menighetene og blant kvinnene var stor for å delta i gruppene vi etablerte, og det skapte trivsel. Men det hendte det kom nedturer med savn av sivilisasjonen, familie og venner og norsk natur. Gode opplevelser i naturen var det imidlertid mange av, særlig i begynnelsen av regntiden når trær og blomster struttet av velvære og farger. Men på mine vandringer i tørketiden, grep jeg meg mange ganger i å tenke på nyutsprunget bjørkeskog!

Etter vel et år i Beghi har jeg skrevet:

«Det nye og spenningen ved å være her er borte, hverdagen, trivialiteten og rutinen har meldt seg.»

Da gikk jeg tydeligvis en runde med meg selv og måtte tilbake til grunnlaget for at jeg reiste dit, nemlig at jeg hadde lært å kjenne Jesu kjærlighet til meg, en kjærlighet jeg ville dele med mennesker som ikke kjente Han. Jeg festet grepet i å tro at det var der Gud ville ha meg.

På et senere tidspunkt opplevde jeg ensformigheten sterkere, og at vi gikk litt på tomgang i det lille fellesskapet vårt. Jeg kjente et stort behov for å ta en tur til Addis. For å få innvilget det utenom ferie og reise til den årlige misjonærsamlingen vår, så måtte en ha en rimelig grunn. Jeg hadde en tid gått og kjent på at det murret litt i en jeksel, og tannlegebesøk var legitimt. Det gikk greit å få den turen, men det gikk ikke greit med tannen! Jeg forhørte meg blant misjonærer stasjonert i Addis om de kunne anbefale en tannlege. Jeg endte opp i tannlegestolen hos en russisk kvinnelig tannlege. Hun kunne ikke engelsk, så det ble dårlig med kommunikasjonen. Da jeg kom til gjestehuset og så på tannen i speilet, så var den blitt en gulltann! Jeg ble forferdet, men heldigvis satt den så langt inne at den ikke var synlig.

Jeg kunne nok med fordel ha spart meg den turen, for ikke vet jeg hva

som var i veien, murringen kunne ha vært forbigående. Det ble i alle fall en kostbar affære. Etter et år i Norge 1977 til 1978 skulle jeg reise ut igjen i august. For sikkerhets skyld gikk jeg til tannlegen før jeg skulle dra. Det var en styrelse. Tannlegen tok gullhylstret av jekselen, og det viste seg at tannen delvis var råtnet! Han måtte rotfylle og klarte å reparere tannstubben slik at den holdt i den nye perioden i Etiopia. Tilbake i Norge tre år senere fikk jeg satt inn krone.

I Addis Abeba hadde NMS et gjestehus hvor en misjonær hadde ansvaret i tillegg til andre oppgaver. Der kunne en også treffe andre kolleger som var kommet for et eller annet gjøremål. Like i nærheten hadde Misjonssambandet sitt kvarter med stort gjestehus, skole med internat og kontorer, blant annet for den norske konsulen. Kirkens nødhjelps representant bodde også i samme område, og i hennes romslige hus var gjestfriheten stor. I Etiopia lærte vi virkelig å forstå og verdsette betydningen av gjestfrihet. Hun hadde vært bosatt i Addis Abeba tidligere. Hennes mann arbeidet da på radiostasjonen «Evangeliets røst» som formidlet evangeliet, i tillegg til relevant kunnskap til folk i store deler av Afrika. Etter noen år i Norge, kom de tilbake til Etiopia mai 1974, han skulle bygge opp informasjonstjenesten i Mekane Yesus kirken. Han var nettopp kommet i gang, da han plutselig ble rammet av hjerteinfarkt og døde nokså raskt. Hun ble boende i byen, og etter hvert tok hun på seg oppgaven å lede Kirkens nødhjelps arbeid. Vi fikk etter hvert god kontakt.

Høydepunktet under en tur til hovedstaden, var et besøk på byens eneste kinesiske restaurant den gangen. Den ble drevet av en kinesisk togenerasjons familie som hadde flyktet fra China under kulturrevolusjonen. Jeg har aldri senere vært på en kinesisk restaurant hvor maten har vært så smakfull som der.

Julefeiringen 1974

Kort tid før jul hadde jeg planlagt en tur til en by rundt en times flytur fra Beghi, Dembi Dollo. Der var det skole og sykehus bygd opp av amerikanske misjonærer, og jeg skulle få bo hos en av dem. På stua stod juletreet av plast allerede ferdig pyntet med fargerike kuler og glitter. Årsaken til turen var at jeg skulle treffe en ung kvinne som var interessert i å komme til Beghi og være med i arbeidet mitt. Hun som fikk hjemlengsel etter hvert.

Jeg skulle returnere lille julaften. På flyplassen var et lite hus hvor flyplassjefen hadde sitt arbeid. Han var på plass sammen med noen menn som hadde oppgaven med lessing og lossing av flyet, og der var også noen andre mennesker som skulle reise. Tiden nærmet seg for ankomst av Ethiopian Airlines flyet, og jeg begynte å kjenne på spenning. Den steg etter hvert, for det var ikke noe flydur å høre eller fly i sikte. Det gikk et kvarter over den oppgitte tiden, en halvtime og kanskje mer. Flyplassjefen begynte å pakke sammen og flere ga opp håpet om å få reise den dagen.

Jeg var i villrede om hva jeg skulle gjøre, men ba noen stille bønner.

MAF-fly har landet i Beghi

Den gangen ble jeg bønnhørt på direkten. Det kom flydur i lufta. Det var et lite fireseters MAF -fly (Missionary Aviation Fellowship) som landet. Ut steg en amerikansk pilot og en passasjer. Med bankende hjerte gikk jeg bort til flygeren og fortalte mitt inderlige ønske om å få feire jul sammen med mine kolleger i Beghi. Var det noen sjanse for meg å få fly med han? «Yes, you grand lady» svarte han! Å bli betegnet som «lady» sitter som spikret i hukommelsen! Et eneste sete stod ledig for meg. Det ble en ekstratur for flygeren, men han regnet likevel med å nå Addis før mørkets frembrudd. Jeg var jublende glad og takknemlig! Et spesielt minne fra den turen er synet av flodhester som svømte i en stor elv. Det hadde jeg ikke sett før og så det heller ikke siden.

Julaften samlet vi oss, en familie med to jenter, Astrid og jeg. Juletreet bestod av et lite eviggrønt akasietre, pyntet med selvlagde julelenker og julekorger. Vi hørte på kortbølgesendingen for nordmenn bosatt i utlandet, en kort gudstjeneste sendt fra Kristiansund. Andakten ble holdt av den presten jeg hadde hatt en samtale med før jeg søkte Misjonsskolen for kvinner! Vi spiste en god middag med skinkestek. Hvordan den hadde kommet til Beghi er for meg en gåte å tenke på i dag. Sjelden har vel skinkestek smakt så godt!

17. mai og ferier

Nordmenn feirer 17. mai hvor som helst de er i verden og uansett forhold. Min første feiring i Beghi opplevdes ganske spesiell. I tillegg til oss fire voksne og to barn, bodde det da midlertidig der en ny misjonsprest med kone og en sønn. Vi ni kledde oss opp for anledningen og stilte til toggang på tomte. Først i toget gikk misjonspresten som var en dreven

trombonespiller, så musikk hadde vi, og sang ble det også. De som arbeidet på tomte og naboene stilte seg opp og gjorde store øyne – med god grunn. Etter noen runder benket vi oss rundt et bord pyntet med flagg og blomster, drakk kaffe og spiste kaker og hjemmelaget is!

Langano og Bishoftu

Mens jeg gikk på språkskolen i Addis fikk jeg en invitasjon til å bli med på en weekendtur til et sted kalt Langano, en stor innsjø rundt tjue mil sør for hovedstaden. Det var som en drøm å komme dit og se vannet strekke seg langt utover! Vannet vi kunne se i Addis var begrenset til ei lita elv som ble tørrlagt i tørketiden. I Langano var det naturskjønt med frodig skog, delvis blomstrende trær og busker og der var et yrende fugleliv, aldri før hadde jeg sett så mange og forskjellige fugler i sterke og klare farger. Ved bredden av innsjøen så vi flokker med pelikan! Vannet var rent og fritt for bilharzia (en parasitt som kan forårsake sykdom), så en kunne trygt svømme i vannet.

Langano var et feriested. Det besto av hytter en kunne leie og stelle seg selv, og dessuten en restaurant hvor en kunne spise alle måltidene om en ville. Det var et populært sted å feriere.

Bishoftu var et alternativ. Det var et feriested bygd og drevet av en amerikansk misjonsorganisasjon. Der hadde det i sin tid vært en vulkan som hadde hatt et utbrudd og etter det dannet det seg en stor kratersjø.

Vannet var vesentlig *Kratersjø etter vulkansk utbrudd ved Bishoftu*

med sine muligheter for bading, sol manglet det ikke på og stedet opplevdes som en oase i et landskap som forøvrig var noe goldt. Masse trær var blitt plantet, og jeg husker spesielt de høye flott syppressene som strakk seg til himmels!

De fleste av de årlige misjonærmøtene vår ble holdt der, hvor vi hadde drøftinger og la planer for arbeidet.

Feriereise til Harar

Etiopia har ikke noe jernbanenett. Men det går en jernbanelinje fra Addis til nabolandet Djiboti og hovedstaden der ved samme navn. Byen ligger ved kysten

Ved byportem i Harar

til Rødehavet. Byggingen av jernbanelinjen ble påbegynt i Djiboti i 1896. Men det oppstod vanskeligheter underveis, så byggingen stoppet opp i mange år og ble ikke fullført frem til Addis før i 1917.

Sommeren 1976 var vi tre kolleger som la ut på en togtur. Målet vårt var byen Harar som ligger femti mil østover fra Addis. Byen er av gammel opprinnelse, datert tilbake til 600-tallet. Den befestede gamlebyen kom i 2006 på verdensarvlisten.

Togreisen var en viderverdig opplevelse. Mennesker i alle aldre og av forskjellig etnisitet, noen i tradisjonelle etiopiske klær, andre kledd i fargerike gevanter, noen hadde med kyllinger i bur. Det ble snakket høyløst. En gruppe menn satt og tygde på khat, greiner fra en plante som inneholder stoff med ruslignende virkning. Praten gikk livlig og latteren satt løst.

Jul i Blånildalen 1975

Julen 1975 bestemte Astrid og jeg oss for å feire jul i «Dalen» sammen med våre to kvinnelige kolleger. Misjonærfamilien som var stasjonert der, var reist hjem. Vi bestilte på et tidlig tidspunkt tur med MAF. Men en måtte alltid være forberedt på at ens planer kunne gå i vasken, særlig når det gjaldt flyging. Så også denne gangen. Lille-lille julaften da vi skulle reise, fikk vi melding over radiotelefonen at MAF hadde fått en syke-transport som måtte prioriteres. Da var gode råd dyre. Misjonspresten kastet seg rundt, og på kort tid ble det bestemt at han skulle kjøre til nærmeste by til «Dalen», Nedjo. Vi brukte mange timer på turen i land-roveren, som først tok oss tolv mil på en humpete vei gjennom kratt og skog som var rimelig ryddet. Deretter kom vi inn på en mer vennlig vei og nådde fram til misjonsstasjonen i Nedjo før det ble mørkt. Der fikk vi husrom hos svenske kolleger.

Blåniløven har sitt utspring i Etiopias største innsjø, Tanasjøen, som ligger i nordøst i landet. Den renner sørvestover og etter hvert til et dal-

område som kalles Blånildalen. Da Mekane Yesus kirken ba NMS om å starte arbeid i Etiopia, ønsket de at det skulle omfatte to steder i dalen i tillegg til to områder på det vi kaller høylandet, Beghi som ett av dem. I det vi omtalte som «Dalen», der er det i utgangspunktet bosatt et annet folkeslag enn oromo. De er av nilotisk opprinnelse og ble opprinnelig kalt shankaller, som betyr «de svarte» og det var uttrykk for nedvurdering. For mange år siden nå ble navnet skiftet til gumuz. De er halvnomader og bor vanligvis i bambushytter med gresstak. Temperaturen er for det meste ti grader høyere enn på høylandet, rundt tretti grader. Dette er et av de mange isolerte stedene i Etiopia med en minoritetsbefolkning som er blitt oversett av myndighetene. De var helt fraværende på alle områder. Kirken fikk bygd skole og klinikk der.

Vi stod opp ved hanegal for vi måtte starte tidlig på siste etappe. Først bli kjørt til det vi kalte «kanten av høylandet» før vi skulle ta føttene fatt. Det var nemlig ikke vei til «Dalen» den gangen. Klokka var kanskje blitt vel sju før vi startet på nedstiging, rundt en tusen meter eller så, og deretter en lettere vandring. Vi hadde en veiviser med oss som hadde et esel.

Det gikk fint til å begynne med. Vi hadde både mat og vann i sekkene våre. Men etter hvert begynte solen å varme ganske ubarmhjertig. Tørsten ble større enn vi hadde regnet med og vannet tok slutt. Vi var nå kommet inn i en mørk og tett skog hvor det rant ei elv. Plutselig så vi silhuetter av noen mennesker som nærmest gikk i ett med mørket. Jo, vi fikk bekreftet at de var svarte. En særegen opplevelse. Det var noen kvinner kledd i lendeclær av skinn og med bæretre over skuldrene. De var kommet for å hente vann. Men enda så tørste vi var kunne vi ikke ta risikoen med å drikke vannet. Det var ganske grumsete og kunne være infisert blant annet av bilhartzia (en type mark som kan gi parasittsykdom).

Vi var enda ikke kommet til målet. Astrid som ikke var så vant til å gå lange strekninger, fikk hvile litt ved å sitte på eselryggen, men det ble ubehagelig i lengden. Litt senere kom vi til en mindre elv. Da var vi gan-

ske gåen begge to og satte oss rett ned. Vi var usikre på hvor langt det var igjen, men vi var nær målet. Klokka var rundt ett. Hadde vi blitt observert? I alle fall varte det ikke lenge før en av kollegene våre kom mot oss med nypresset sitronsaft! Etter den gode velkomsten med den leskende drikken, gikk det lett å gå den siste lille etappen.

Dagen etter var det julaften. Da ettermiddagen kom, trakk vi på oss våre beste antrekk. Middagen bestod av pinnekjøtt, ikke av sau, men av geitekjøtt. Det var husdyret de hadde der. Kollegene hadde fått slaktet ei geit og saltet den. Det var rimeligvis lite kjøtt på beina, for beitemarkene var skrinne. Men verre var det at de hadde vært for rause med saltet! Ikke så lett å beregne, men alt var godt ment. Det var første gangen jeg spiste pinnekjøtt.

Stua var pyntet med det som var tilgjengelig. En tom margarinboks tjente som «juletre fot». Juletreet var noen palmeblad pyntet med glitter og norske flagg. Bildet jeg har fra denne kvelden viser at vi ga hverandre julegaver, hva det måtte være hadde vært morsomt og visst! Kanskje et såpestykke eller en boks hermetisk frukt som vi hadde kjøpt på kioskbutikken i Beghi. Stress med julegaveinnkjøp og baking slapp vi greit

Vi pakker ut julegavene.

Fra markedet i Blånildalen.

unna.

Det var tid for salmesang og juleevangeliet. En hadde et spesielt forhold til julesalmen «Fra fjord og fjære». Da vi kom til siste verset «her ute kulde er nu – dypen sne» brøt vi ut i latter. Det stemte aldeles ikke med omgivelsene. Ute var det tørre avsvidde marker, bambusskog og tørt gress. Mørket hadde senket seg over oss for flere timer siden, himmelen var bestrødd av blinkende stjerner som kom oss veldig nær, det var varmt og stille, en stillhet som nærmest var til å ta og føle på. Jeg hadde en opplevelse av å være i et landskap som fikk meg til å tenke på Betlehemsmarkene.

Dagen etter var vi på gudstjeneste. Senere på besøk hos folk som kollegene våre kjente. Vi ble møtt med vanlig gjestfrihet, ble buden inn i bambushyttene og fikk servert kaffe. Reisen tilbake til Beghi gikk som planlagt med MAF.

Julen 1976 feiret jeg hjemme hos foreldrene mine i Vemundvik. De spanderte en hjemreise på meg.

Mennesker jeg ikke glemmer

Molonech

På et tidlig tidspunkt i Beghi opprettet vi en gruppe for unge jenter i en liten landsby et kvarters gange fra Beghi. Det var ingen menighet der, og hvordan den kom i stand kan jeg ikke huske, men det måtte ha kommet en anmodning om det. Håndarbeid, bibelundervisning og lesning stod på timeplanen. I den gruppen var det ei jente som het Molonech, rundt 14- 15 år gammel. Hun var analfabet, men veldig gløgg og ivrig. Vakker var hun også. Familien tilhørte den ortodokse kirka. Etter en tid begynte hun å komme til gudstjeneste i Beghi, i spissen for andre jenter fra landsbyen.

Men en dag vi var samlet, var hun ikke den livlige jenta hun pleide å være, men så trist og alvorlig ut. Jeg oppdaget at hun hadde fått sølvringer på hånd- og ankelleddene. I etterkant spurte jeg Michel hva det betydde. Han kunne fortelle at det var et tegn på at hun var blitt forlovet.

Neste gang fikk vi snakket med henne og moren etter undervisningen. Hun fortalte om forlovelsen, som hun var dypt fortvilet over. Faren hadde forlovet henne bort til en muslimsk gutt. Hun hadde protestert overfor faren, men det hadde resultert i en omgang med pryl. Moren støttet datteren fullt og helt i protestene. Vi ga våre råd så langt vi kunne. Molonech hadde fått et personlig forhold til Jesus og ba om hans hjelp, og ba meg om forbønn. Senere spurte hun om vi kunne snakke med faren. Vi ville mer enn gjerne prøve og støtte henne, men hadde liten tro på at det

ville føre frem, skjønt Michael hadde en egen evne til å føre slike samtaler.

Faren var «Abba-korro». Han var en rik jordeier med gårder på fem forskjellige steder hvor han også hadde koner og barn. Det var sjelden han var hjemme hos kone og barn i landsbyen vi hadde gruppe. Konen var den eldste av de fem han hadde. Det ble avtalt at vi skulle få beskjed en dag han var hjemme. Tidlig en morgen stod sendebudet foran vinduet, og ga beskjed om at vi kunne treffe han.

Forlovelsen var inngått på tradisjonelt vis. Det var avgitt løfter om datteren og forlovelsen var offentlig kjent. Familien hans hadde også gitt Molonech gaver som sølvringene, gullsaker og andre ting, såkalt medgift. Faren hennes lyttet til Michael og meg, men han var ikke til å rikke. Hvis han hadde gått tilbake på sitt ord og løfte ville han ha mistet sin ære og verdighet, skjønt det nevnte han jo ikke.

Dette var en stor sorg, først og fremst for Molonech og likeså for moren, men også for oss. Men her var det nødvendig å se på den kulturelle konteksten og tradisjonelle måten å tenke på. Datteren var etter deres tankegang i gifteferdig alder. I den alderen var det ikke uvanlig at jenter kunne bli kidnappet eller stikke av med en mann de er blitt forelsket i. Det var derfor tryggest å arrangere en forlovelse.

Opphevelse av forlovelsen kunne ha blitt hevnet av forloveden og hans far. Det var en risiko som en måtte regne med. De kunne ha gått til en muslimsk leder, «en sjeik», og bedt han nedkalle forbannelse over jenta. Det kunne i verste fall føre til at hun mer eller mindre mistet forstanden. Slike tilfeller var kjent. Og hvis en kristen mann hadde kommet inn i bildet på et senere tidspunkt, ville den første forloveden stå den andre etter livet. En forlovelse innebar at mannen betraktet jenta som sin. På denne bakgrunnen kan en forstå farens steilhet. Hvorfor han hadde valgt å love jenta bort til en muslim er like fullt uforståelig. Men den ortodokse kirken aksepterte bortgifte til muslimer, men det var ikke akseptert blant muslimer at en muslimsk kvinne giftet seg med en kristen mann.

Molonech ble gift med den muslimske gutten. Jeg møtte henne en par

ganger etter giftermålet i foreldrehjemmet, og hun ga da uttrykk for uvilje mot det strenge muslimske miljøet hun var giftet inn i.

Men etter hvert måtte hun konvertere til islam slik bestemmelsene var. Da jeg møtte henne for siste gang i foreldrenes hjem, sa hun ikke mye og satt og spyttet på golvet. (Golvet var av hardtrampet jord). Jeg reagerte på det, men det tok litt tid før jeg forstod sammenhengen. Muslimenes fastetid hadde begynt, og da var det så strengt at en ikke en gang hadde lov til å svelge sitt eget spytt. Denne historien forteller tydelig at jenta ble ansett som sin fars eiendom og senere mannens. Ennå i dag kjenner jeg på stor sorg når jeg tenker på henne.

Dette skjedde i 1975 nærmere halvannet år etter at jeg var kommet til Beghi. Siden den gang er mye forandret på alle vis i landet, også når det gjelder kvinnens situasjon. I den nye grunnloven av 1995 ble det forbud mot inngåelse av ekteskap for kvinner under 18 år. Inngåelse av ekteskap ved tvang ble også forbudt. Loven fremhever at kvinners rettigheter skal ivaretas på alle områder. Men praktiseringen av de nye lovene varierer ganske mye fra by til land, og det beror også på utdanning og økonomi. På avsidesliggende områder blir jenter fortsatt giftet bort i 14-15-årsalderen.

Kibitu

Kibitu bodde i samme landsby som Molonech og kom til samme gruppe. Hennes far arbeidet på gården til «abba-korroen». Han hadde to koner og seks barn. Familiene bodde vegg i vegg i et forholdsvis lite hus. Han hadde alkoholproblemer, og familien levde under svært

fattigslige kår. En dag vi samlet gruppen utenfor huset deres, registrerte jeg at de to minste barna så ut for å være underernærte og syke. Kroppene var skinnmagre og de satt for det meste urørlige i sine slitte klær.

I samarbeid med Astrid fikk jeg ordnet med at moren kunne ta dem fikk de komme til klinikken for gratis helsesjekk og nødvendig medisiner. Vi sørget også for at de fikk noe klær, både gammelt og nytt. Kibitu var storesøster, rundt fjorten år gammel. For å hjelpe familien ytterligere, spurte jeg henne om hun ville gå ærend for meg på markedet en gang pr. uke. Det fikk hun selvsagt betaling for, noe som kunne bidra litt til husholdningen deres. Da den første hushjelpen min sluttet for å arbeide på klinikken, var det Kibitu som overtok den «stillingen» som hun hadde inntil jeg reiste fra Beghi. Hun var blid og omgjengelig og gjorde et tilfredsstillende arbeid med å handle på markedet og gjøre husarbeid.

Michael Hundessa

Michael var født på erkeengelen Michaels dag, som er en av de mange festdagene i den ortodokse kirken. Han var nær tjue år da jeg fikk han som min medarbeider. En dag mot slutten av tjenestetiden i Beghi fortalte han meg litt fra sin livshistorie. Som guttunge var han gjeter, først gjette han geiter, senere avanserte han til å gjete kyr.

Han bodde i en landsby et godt stykke utenfor Beghi sammen med far, mor, seks brødre og tre søstre. De drev med jordbruk. Han tilhørte en slekt som nedstammet fra en mektig småkonge, kong Jote, som hadde blitt en rik mann ved skattlegging av en viktig handelsrute. Michaels bestefar var dommer. Foreldrene var ortodokse kristne. Faren tok den religiøse praksis på alvor og forsøkte å leve etter reglene som var fastsatt. Han hadde bare ei kone, var forsiktig med alkohol, overholdt fastedagene med å spise bare vegetarisk mat og markerte alle kirkens helligdager. Ofringer til medisinneren, «qaloen», sluttet han med da han ble ortodoks kristen. Men kona fortsatte med det i hemmelighet når

noe ekstra stod på eller ved spesielle anledninger.

Da Michael var rundt åtte år fikk han høre om skolen som var startet i Beghi og ønsket om å lære lesekunsten meldte seg. Det fikk han ikke umiddelbart gehør for, især hos moren, hun kunne ikke forstå vitsen med det. Men faren som hadde lært seg å lese av en slektning, stilte seg åpen. Ingen av de eldre brødrene hans hadde fått begynne på skolen, så hvorfor skulle han få det privilegiet? Slik snakket de og stilte seg imot at han skulle slippe fra gjetingen og pliktene forøvrig på familiegården.

Men Michael ga ikke opp. Han følte at faren egentlig støttet han i spørsmålet, og han ga sitt samtykke etter hvert. Det var en stor dag i hans liv da han fikk begynne på skolen. Han måtte tidlig opp om morgenen for å spise frokost som en av søstrene ordnet til, den bestod av kaffe, mais eller et stykke indjera. Så tok han fatt på skoleveien som han brukte rundt en time på å gå, men han fikk følge av noen andre gutter underveis så dermed ble turen ikke så lang. Undervisningen startet klokka ni og de holdt på til klokka tre med en halvtimes pause midt på dagen. De første årene hadde han ikke med skolemat, men hvis han hadde tjent seg noen cent (2- 3 øre) kunne han kjøpe seg sukkerrør i innhøstingstiden. Det hjalp godt mot tørsten i den varmeste tiden.

Da han etter hvert lærte å lese og skrive, så foreldrene nytten av skolegangen og han fikk med seg niste. Det var et stort øyeblikk for han første gangen han kunne lese et brev faren hadde fått slik at hele familien kunne høre det. Gleden var enda større da han en dag ble bedt om å skrive et brev for faren, for selv om han hadde lært å lese var han ikke særlig skrivekyktig. Med en skrivekyktig sønn slapp de nå å gå til «Skriveren» i bygda når en søknad eller en kontrakt skulle skrives. På den måten sparte de også penger, som det ikke var flust av i den store familien. Klær var det minimalt med, men de slapp å gå sultne til sengs. Faren døde da Michael gikk i 4. klasse, og han sørget svært over han. Han hadde vært et forbilde for Michael. Han hadde gitt han gode verdier og overført mye av sin kunnskap om jordbruk til han. Da han begynte litt praksis som «Skriver»,

formante faren han om ikke å ta seg betalt av enker og fattigfolk.

Da Michael var rundt tolv år fikk han reise sammen med moren og en eldre bror på besøk til en onkel som bodde to dagsreiser unna til fots. Moren red på muldyr. Det var en stor glede for Michael å besøke morens hjemsted og familie hvor de var vel ei uke. Han ble kjent med slektningene, fikk nye kamerater, men det beste var samlingene de hadde i hjemmet til onkelen en kveld i uken. Naboene samlet seg der, leste fra bibelen, ba og sang kristne sanger på deres eget språk, oromo, og ikke på geeze som de ortodokse prestene messet i kirken. Det forstod ingen. Michael kunne forstå hvert ord og alle sangene var om Jesus, og han gikk inn for å lære så mye av sangene utenat som mulig. Han forstod at onkelen hadde fått kjennskap til bibelen og sangene av de amerikanske misjonærene som hadde bygd skole fra 1. til 12. klasse, kirke og hospital i byen Dembi Dollo.

Det var enda sommer og ferie da de kom hjem. Da måtte hans selvfølgelig ta sin tårn med gjeting og arbeid på åkeren. Men det hadde kommet en ny sang i hans munn, han gikk og sang om Jesus. Noen av sangene handlet om at Jesus hadde dødd for å gi liv til menneskene, andre sanger inviterte til å komme til han og tro på han. Det oppstod et ønske i han om å tro på denne Jesus, men han visste så lite om han.

Da han kom tilbake til skolen den høsten, fikk han greie på at det var andre gutter som hadde fått kontakt med evangeliske kristne. Blant dem et par av kameratene hans som hadde fått tak i en bibel. Disse guttene begynte å komme regelmessig sammen på skolen i den store pausen. De leste fra bibelen sammen, sang og ba. Dette ble snart kjent på skolen og de ble utsatt for mobbing fra skolekamerater, men det skremte dem ikke.

De fikk senere høre om at det var folk i distriktet rundt som hadde tatt ved den «nye troen», og de kom sammen med dem. I starten holdt de møtene offentlig. Men etter en stund satte presteskaper i den ortodokse kirken i gang en forfølgelse av dem. Et par av lederne ble satt i fengsel. En

satt i nærmere to år. Fra da av samlet de seg i hemmelighet ute i skogen. De ble stadig mer befestet i sin tro og nye kom til.

Da Michael hadde fullført 6. klasse på skolen i Beghi, hadde han trang til mer skolegang og lærdom. Skolen i Beghi hadde ikke mer å tilby. Han fikk da mulighet til å fortsette skolegangen i Dembi Dollo på den videregående skolen som ble drevet av amerikansk misjon. Han måtte gå 6. klasse om igjen, for nivået på denne skolen var høyere enn på den statlige skolen i Beghi. Der kom han inn i et kristent miljø og fikk grundig kristendomsundervisning. Han ble konfirmert og tok da offisielt skrittet over fra den ortodokse kirken til den evangeliske kirken. Da han hadde fullført 8. klasse, ble han medarbeider til misjonærer som arbeidet blant stammefolket nuererne.

I 1973 var det en gryende politisk omveltning på gang. Mange var grepet av revolusjonære tanker og ideer. Det ble et urolig skoleår med demonstrasjoner og grupperinger, og det tiltok året etter. Denne situasjonen i tillegg til problemer av personlig art, førte til at han bare fikk tatt deleksamen i 10. klasse. Han bodde i et studentkollektiv hvor det også bodde ei jente han hadde forelsket seg i. Forelskelsen var gjensidig. Hun var blitt gravid og det tok mye av hans konsentrasjon. Han hadde ikke penger til å inngå en forlovelse og betale medgift til hennes foreldre, så han så bortføring som eneste utvei. Jenta het Zhai, hun gikk i 6. klasse og skulle ta eksamen våren 1974. Straks etter at skolen var slutt, flyktet han hjem til moren i Shagga. Hun aksepterte det som hadde skjedd og tok imot dem i sitt hjem. Senere fikk de skaffet seg et eget sted å bo i Beghi. Michael nærmet seg tjue år, Zhai var et par år yngre. Her ender Michaels histoieberetning om hans barndom og ungdom.

Micaehls vei fra den ortodokse kirken til Mekane Yesus kan stå som et typisk eksempel på en vei stadig flere mennesker gikk. Når de var blitt kjent med evangeliet og grepet av Jesus, ble det for dem «godt nytt» som det latinske ordet evangelium betyr.

I juni begynte han som tolk for meg. Han ble mye mer enn tolk, han

ble en god og trofast medarbeider. Han engasjerte seg sterkt i arbeidet for å gi oppmerksomhet til kvinnen og styrke hennes stilling. Jeg ser på han som en gave, og jeg tror han bidro sterkt til den åpenhet jeg møtte i menighetene for å etablere kvinnegrupper. Han hadde mange gode kvaliteter og vakte tillit hos folk.

Den politiske utviklingen i landet

Etter at det hadde ulmet en del tid, eskalerte den politiske uroen i august og september 1974. Dette ble forsterket av en alvorlig tørke som medførte sultedød for mange. Regjeringen hadde lite å stille opp med for å hjelpe alle som var rammet og måtte be utenlandske organisasjoner om støtte. Kirkens Nødhjelp var sterkt inne. Statens dårlige beredskap for å avhjelpe nøden førte til opprør, ja, revolusjon.

Denne var i utgangspunktet ledet av studenter som hadde studert i utlandet og var blitt kjent med marxistisk ideologi. Opprøret ble raskt overtatt av det militære som stod i opposisjon til keiserstyret. Yngre offiserer organiserte seg og dannet en komite, kalt Dergen, for å styre landet. Den 12. september avsatte de keiseren. Da dette skjedde skulle han ha sagt: «Dersom dette er bra for folket, så er jeg for revolusjonen.» Keiseren Haile Selassie ble avsatt. Kommunismen ble innført, lederen var kamerat Mengistu. Han styrte landet med jernhånd sammen med en komite for politiet og Dergen. Det medførte store spenninger på alle områder i samfunnet, ikke minst i Mekane Yesus kirken. Den ble pålagt restriksjoner, kirker ble stengt, kristne ble fengslet og måtte derfor mange steder samles i all hemmelighet.

Alt skjedde uten stor dramatik den gangen, men det kom til å flyte mye blod i årene som fulgte. Det er en grusom historie i seg selv og hører ikke med her. Keiseren ble innesperret i det gamle Menelik-slottet i åsene utenfor Addis Abeba. Der døde han et år etter angivelig av hjertesvikt.

Dergens tankegods og ideologi var påvirket av ideologien i Nord-

Korea og China, men aller mest fra Sovjetunionen og Øst-Tyskland. Derfra fikk de penger og våpen til å innføre et nytt styresett. I desember 1974 ble Etiopia erklært som en sosialistisk stat, bygd på marxist-leninistisk ideologi. Dergen nasjonaliserte banker, fabrikker og store firma. All skog og jord på landsbygda ble også nasjonalisert etter hvert. Fra å tilhøre keiseren og hans slekt og omgangskrets, ble jorda lagt under staten. Men alle som dyrket jorda skulle få fortsette

med det, grensen ble satt til 40 mål. Det ble lagt opp til kollektivt jordbruk som var et helt nytt begrep for bøndene. Omveltningene var enormt store.

Iveren etter å innføre reformer var enormt stor. I denne sammenhengen tenker jeg ikke å gå inn på alt det. Men her vil jeg nevne at det ble satt i gang en storstilt kampanje og mobilisering. Det ble bestemt at alle universitetslærere og studenter fra 10. klasse og oppover skulle sendes ut på landsbygda på en 2-årig Zematcha (opplæringsdugnad) for å gjennomføre sosialisme over hele landet, i tillegg til å drive leseundervisning. De hadde ikke gjennomgått noe opplæring og resultatet av denne kampanjen ble ingen suksess.

En annen gruppe lærere kalt Kadre uten noen spesiell bakgrunn, gjennomgikk et lynkurs i sosialisme og ble sendt utover i landet for å samle folk til politisk opplæring. (Kadre betyr kjerne i en kommunistisk organisasjon.) Kirka sto selvsagt i veien for revolusjonen og ble motarbeidet på forskjellige måter. Samlingene for de politiske møtene ble derfor i stor grad lagt til gudstjenestetid på søndager. Der måtte folk rope slagord til støtte for revolusjonen og løfte hendene i været. Et av disse

slagordene var: «Revolusjonen står over Gud.» Hvis noen fraholdt seg fra å løfte hånden, ble det registrert, og de ble ilagt straff med bøter eller fengsel hvis de satte seg imot det.

Misjonspresten som var bosatt i Blånildalen med sin familie, ble helt plutselig arrestert og anklaget for skolepolitikken han stod for, og at han drev antirevolusjonær virksomhet og undertrykkelse av gumuzfolket. Men folket i dalen protesterte. De uttrykte at de var glade for klinikken og skolene og den hjelp de fikk. De forlangte å få han tilbake, og det gjorde de. Det var intriger i mellom fraksjoner i den politiske ledelsen som førte til falske anklager.

I Beghi med omland, ble kirka lite berørt av alt dette i denne perioden. Jeg var jo på dette tidspunktet så vidt kommet i gang med arbeidet. Selv om vi var bosatt langt borte fra begivenhetenes sentrum, var vi selvfølgelig informert og var dypt sjokkerte over nyhetene om at et 3000-årig keiserrike var lagt i grus. Men samtidig var det forståelig. Det ble nærliggende å spørre: «Hva nå? Hvilke konsekvenser vil dette ha for kirka her og vårt arbeid?» Men vi fikk fortsette arbeidet i nærmere tre år etter revolusjonen.

Slutten på arbeidet

I mai i 1977 ble mange hundre ungdommer i Addis Abeba drept i gatene og dette ble en grusom periode preget av uro og stor frykt. Ungdommene tilhørte det etiopiske folks revolusjonære parti med forkortelsen EPRP, en gruppering som mente de militære skulle gi fra seg makta til de sivile så snart som mulig etter revolusjonen. Men det motsatte skjedde. Major Mengistu Haile Mariam som var med i revolusjonen fra starten av gjorde et kupp i februar 1977. Han ble da statssjef, eneveldig hersker, en marxist i keiserrollen. EPRP ble sett på som en trussel, og det ble derfor iverksatt en aksjon mot dem som ble kalt «Rød terror» som strakk seg over en viss tid.

I 2010 ble det bygd opp et museum til minne om grusomhetene som

utspant seg under «Rød terror» i Addis. Det viser blant annet bilder av alle de unge menneskene som ble drept.

Etter det kom ledelsen i NMS med beskjed om at vi, en gruppe misjonærer på rundt tjue, måtte være forberedt på evakuering eller hjemreise. Det var på grunn av alt som skjedde, men de viste også til at under revolusjonen i Kina ble misjonærene en belastning for de kristne. Dette var det ulike meninger om i misjonærfellesskapet. Vi som var bosatt i Beghi og lite berørt, var ikke umiddelbart for den tanken. Men så skjedde det noe ekstraordinært som fikk oss til å forandre mening.

Borgerkrig i Beghi

Den 27. juni hadde jeg vært på besøk i en menighet som lå rundt en tre – fire kilometer fra byen. Av en eller annen grunn overnattet jeg på klinikken der sykepleieren Bodil bodde. Det var helt uvanlig. Klokken 5.30 på morgenen våknet vi av kraftig maskingeværild. Vi ble veldig usikre på hva som var på gang. Vi observerte noen kvinner med barn flykte forbi klinikken. Skytingen varte til rundt klokka åtte. Da ble alt stille, og vi var svært spente på å få høre noe om hva som hadde skjedd.

To av de ansatte på klinikken kom på arbeid og vi fikk vite av dem at EDU (en gruppe som ønsket keiserstyret tilbake) hadde inntatt byen. To menn var blitt skutt. Den ene en eldre mann som hadde gått for å varsle politiet. Den andre hadde forsøkt å mobilisere militzaen (heimevernet) ved å rope «krig, krig!» Foruten disse var to eller tre drept av kuler som var gått gjennom husvegger. En av EDUs menn var blitt drept.

Michael hadde gått til politistasjonen hvor lederen for EDU befant seg og spurt hva de ville gjøre med oss misjonærene. Han fikk til svar at hvis vi var fredelig folk ville de ikke gjøre oss noe. De erklærte at alt skulle være som normalt. Klinikken skulle være åpen for folk, men ingen kom dit unntatt et par av EDUs menn som trengte noe hjelp.

Opprørerne tok alle våpnene som var samlet på politistasjonen i besittelse. Dessuten brente de alle papirene i arkivet der og tvang kommu-

nekassereren til å gi dem alle pengene han hadde i kassen. EDU hadde inntatt byen.

Resten av dagen var det fredelig. Men motangrep fra regjerings-soldatene var ventet. Siden det var langt til provinshovedstaden hvor de var stasjonert, visste ingen når det ville komme.

Jeg ble værende på klinikken sammen med Bodil. Dagen etter var det stille der, det kom bare noen få pasienter. Ved 11-tiden bestemte vi oss for å gå opp til misjonsstasjonen for å være sammen med misjonspresten og familien hans. Da vi var i ferd med å gå, kom Michael med beskjed om at vi måtte komme så snart som mulig. Vi gikk og snakket med Michael på veien og ante fred og ingen fare. Da vi var kommet rund 500 meter fra klinikken, brakte det løs. En første gruppe fra regjeringshæren var ankommet fra nærmeste by. Skytingen begynte ved politistasjonen som vi nærmet oss. Folket i gata begynte å springe til skogs, vi tok kurs for klinikken gjennom skogen. Sprang for livet og var helt utkjørte da vi kom frem. Michael ville vi skulle springe videre med han i skogen og ned til elva, men vi klarte ikke mer. Vi la oss ned på gulvet i det sikreste rommet på klinikken. Skytingen varte i vel en og en halv time, vi lå der i et par timer før vi gikk opp i leiligheten og fikk oss litt mat. Vi var engstelige, visste ikke hva som hadde skjedd og hva som ville skje. Bodil fryktet at det ville komme pasienter til klinikken. Geriljaen (EDU) hadde overvunnet regjeringssoldatene i denne omgangen.

Vi var usikre på hva vi skulle gjøre videre. I samråd med Michael bestemte vi oss for å gå til en liten landsby hvor jeg hadde hatt kvinne-gruppe i to år og var blitt vel mottatt i et av hjemmene der. Vi ble møtt med gjestfrihet, fikk kaffe og mat og overnattet der.

Dagen etter ventet vi på å få klarsignal for å gå til misjonsstasjonen. Utpå formiddagen kom to utsendinger for å hente oss. Straks etter hørte vi skuddveksling i det fjerne og vi utsatte returen. Det var da kommet en ny gruppe regjeringssoldater som gikk til angrep på geriljaen, men de klarte ikke å beseire dem.

Dette skjedde i regntiden. På ettermiddagen kom Michael med regntøy til oss og ville ta oss med til misjonsstasjonen for å være sammen med de andre. Presten hadde fått påtrykk om det fra de tillitsvalgte. Men igjen hørte vi skuddveksling, og vi valgte å bli. Vertsfolket visste ikke hva godt de skulle gjøre for oss. Som et tegn på deres store gjestfrihet og omsorg, fikk de varmet en stor beholder med vann for oss for en grundig vask. Alle ble sendt ut av huset for at vi skulle boltre oss i vann. Det var deilig med en god vask, men vi var forsiktige med å bruke alt vannet. Vi fikk et godt kveldsmåltid, og etterpå var det andakt og bønn slik de pleide å ha det.

Dagen etter ble det antatt at det var trygt å gå tilbake til byen og misjonsstasjonen. Men vi var spente. Alt gikk bra. Det krydde av regjeringssoldater i byen, og flere var underveis, anslagsvis tre hundre til sammen.

Det var fredelig resten av dagen. Regjeringshæren forbedret seg på krig. De bygde skyttergraver flere steder, blant annet rundt klinikken.

Den neste dagen, lørdag 2. juli, utspant kampen seg. Det skjedde i et område en times gange utenfor

Michael på avreisedagen.

byen. EDU hadde foreslått for regjeringstroppene at de skulle slåss utenfor byen for ikke å skade sivile og ødelegge byen. Men geriljaen hadde imidlertid trukket seg tilbake til grensa til Sudan. Men det ble kamp likevel. I løpet av dagene som var gått, hadde bønder som sympatiserte med EDU utrustet seg med våpen. Det ble sagt at etter at tre regjeringssoldater var blitt drept, begynte soldatene å skyte på sivilbefolkningen og sette fyr

på hus og åkrer. Ingen visste med sikkerhet hvor mange som ble drept, men en del menneskeliv gikk tapt i tillegg til hus og åkrer. Mennene som hadde engasjert seg i kampen, ble straffet.

Etter denne hendelsen var det ikke noe spørsmål om vi skulle dra eller ikke. Vi ble beordret om å avslutte. Det ble derfor holdt en avskjedsgudstjeneste med menigheten på misjonsstasjonen.

I dagene som fulgte frem til torsdag ble det pakking, avvikling og avskjed. Det bød på flere «wått-middager» hos de nærmeste medarbeiderne.

Fredag den 8. juli forlot vi Beghi med vemod.

Fra avskjedsdagen

Etterord

Michael Hundessa arbeidet sammen med meg alle de tre årene jeg var i Beghi og jeg kjenner på stor takknemlighet for det. En tid etter begynte han å studere til prest ved presteskolen i Addis Abeba. Da jeg etter et år i Norge kom tilbake til landet, med arbeidsplass i Addis Abeba, møtte jeg han igjen der. Han hadde da fått sin andre sønn. Med tiden kom det tre gutter til og to jenter.

Michael og familien flyttet tilbake til Beghi etter at han hadde fullført sin utdannelse. Han fikk en prestestilling der. Misjonærfamilien som jeg var sammen med deler av tiden i Beghi kom tilbake dit i 1980. Misjonspresten, Hans Birger Neergård, hadde mye samarbeid med Michael, og han kom til å bety svært mye for han også i hans arbeid. I sin bok «Kulturkræsje» sier han: «Han er lavmælt, vis, vidsynt, ydmyk og beskjeden, men likevel ingen dott eller hvem som helst. Som prest snakker han ikke like lett og ledig som andre. Men som rådgiver, fredsmekler og kirkeleder har han helt spesielle nådegaver. Han er respektert, verdsatt og elsket av ortodokse kristne, muslimer, animister og ateister. Fra alle lag av samfunnet kommer folk til han for å få gode råd.» Etter en god del år som prest, ble han synodepresident, tilsvarende biskop i den synoden (bispedømmet) Beghi tilhørte.

Etter at Kes (prest) Michael ble pensjonist, flyttet han og kona til USA for å bo sammen med ene datteren og hennes familie.

Hjemmetjeneste og ny utreise juni 1978.

Da jeg kom tilbake til Norge i august 1977, ble jeg av Misjonsselskapet bedt om å gå inn det som ble kalt Hjemmetjenesten. For min del innebar det reisevirksomhet fra Telemark i sør til Bodø i nord. Arbeidet bestod i å delta på arrangementer i NMS sin regi, foreningsmøter og misjonssamlinger av forskjellig art, og leirer for barn og unge. Jeg skulle da formidle stoff om Etiopia og misjonsarbeidet der.

I løpet av året som fulgte roet forholdene i Etiopia seg til en viss grad. Misjonsselskapet fulgte løpende med og vurderte om det ville bli stabilt nok til å ta opp arbeidet igjen. Det ble etter hvert besluttet å sende ut en mindre gruppe våren -79. Men det var fortsatt for utrygt i avsidesliggende områder som for eksempel Beghi, til at noen kunne reise tilbake dit. I løpet av juni var vi tilsammen ti voksne som reiste ut igjen.

Jeg ble bedt om å gå inn i stillingen som leder for Kvinnearbeidet (Christian Women Ministry Section) i samarbeid med en etiopisk lærer ved navn Deginesh Worku. Vi fikk kontor i Mekane Yesus sentret i hovedstaden. Dette kontoret ble opprettet i 1974 som en del av Evangeliseringsdepartementet (Gospel Ministry Department).

Arbeidet vårt gikk i korte trekk ut på å fullføre arbeidet med å lage retningslinjer for Kvinnearbeidet på ulike nivå i kirken, fra menighet, prosti, synode (bispedømme) og til sentralt plan. Dessuten å utarbeide og skaffe til veie undervisningsmaterieell for det økende antall kvinner som ble ansatt i arbeidet rundt om i de forskjellige synodene i kirken. Vi reiste også iblant på besøk for å delta på seminar og ulike samlinger for kvinner rundt om i synodene. Det foregikk med kollektiv transport, det vil si buss, og det bød på sine utfordringer! Men på den måten fikk vi

fikk sett nye deler landet. Hvert år arrangerte vi en større samling for alle ansatte («Workshop») som gikk over flere dager i Addis Abeba.

Etter tre år i dette arbeidet reiste jeg hjem til Norge i juni/juli 1981.

Kvinnearbeidet i kirken har hatt stor vekst og utvikling og det har hele tiden vært et viktig anliggende å fremme likeverd og likestilling blant kvinner og menn. Fra 1994 ble det en egen avdeling i kirken, kalt Women Ministry Coordination Office med en kvinne i lederstolen.

Men det er ikke bare kirka som fremmet bedre forhold for kvinnen, men også staten. Det har skjedd mye positivt på de årene som er gått siden jeg var i Beghi. Den nye grunnloven av 1995 ga økte rettigheter for kvinnen. Det er i dag for eksempel et stadig økende antall kvinner som får skolegang og høyere utdanning, og kvinnene gjør seg derfor gjeldende på alle områder.

Da jeg kom tilbake etter endt periode i Etiopia i 1981 ble jeg bedt om å gå inn i arbeidet som distriktssekretær for Misjonsselskapet i Namdalen. Arbeidet var mye tilsvarende det jeg hadde i Hjemmetjenesten året 1971 til 1972, men jeg var selv ansvarlig for planleggingen av oppgavene.

Denne stillingen hadde jeg i fire og et halvt år.

Jeg var knyttet til Det norske misjonsselskap i fjorten år inkludert Misjonsskolen for kvinner.

Hva har årene i Etiopia betydd for meg?

Når jeg sitter og skriver dette er det nesten uvirkelig å tenke på alt jeg var med på og opplevde i løpet av de nærmere sju årene jeg var bosatt i Etiopia. Det virker fjernt – og det jo lenge siden da!

Men når jeg helt til slutt skal si noe om hva årene der har betydd for meg, vil jeg først og fremst si at det har beriket livet mitt i høy grad.

Det ligger en stor rikdom i det å lære et helt ulikt land fra Norge å kjenne fra innsiden. Bli kjent med mennesker med en helt annen bakgrunn, oppvekst, kultur og til dels tankegang. Men samtidig se og erfare at vi alle er mennesker med et felles grunnlag som skapt i Guds bilde og av samme verdi. Alle med felles grunnleggende behov. Selv om språket var en barriere mange ganger, så var opplevelsen av fellesskap og samhørighet til stede. Det opplevde jeg både i møte med enkeltmennesker, i grupper og i kirken. Men på grunn av både språk og referanserammer var det vanskelig å bygge nær personlig kontakt med mennesker som ikke snakket engelsk.

Betydningen av gjestfrihet ble åpenbar. Etiopierne la stor vekt på det. I misjonærfellesskapet fikk vi også trening i å utvikle det. Det hadde mye å si for trivselen og fellesskapet når en bodde i et land langt hjemmefra, hvor en var avskåret for å ha kontakt med familie og venner.

Dessuten opplevde jeg en stor frihet i arbeidet. Jeg kunne legge bort en av mine svakheter, å sammenligne meg med andre. Jeg utviklet min evne til å ta initiativ og prøve meg frem.

Årene i Etiopia har gitt meg en naturlig åpenhet overfor mennesker med et annet opphav enn det norske. Det har vært av stor betydning i arbeidet som diakon (fra 1993 til 2011). I den tjenesten var det veldig nærliggende for meg å gi oppmerksomhet og knytte kontakt med innvandrere og flyktninger som bosatte seg innen den menigheten jeg arbeidet.

Kilder

Min egen hukommelse og spredte notater.

Boka «Kulturkræsj» av Hans Birger Neergård

Heftet «Keiserriket som forsvant».

Takk

Helt til slutt vil jeg rette en hjertelig takk til Skule Sørmo som har oppmuntret meg og tilrettelagt for trykkingen av dette heftet for meg. Uten hans hjelp hadde ikke dette heftet blitt realisert.

